

Xəbər
Bir gündə iki gənc ana intihara cəhd elədi
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 29 yanvar 2018-ci il Bazar ertəsi № 21 (6910) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Dövlət Beynəlxalq Banka görə çətin vəziyyətdə

3,3 milyardlıq problem necə çözülecek? Vahid Əhmədovdan SOS: "London məhkəməsinin qərarını ləğv edə bilməsək, büdcə üzərinə böyük ağırlıq gələcək..."

yazısı səh.5-də

Ermənilərin ikili oyunu: İrəvan öz işğal ortağını şantaj edir

yazısı səh.11-də

Bayıl yamacında təhlükə davam edir - sakinlər narazı və təlaşda

yazısı səh.3-də

Azərbaycana səfər təşkil edə bilməyən Avropa Şurası dağılırsa...

yazısı səh.3-də

Türkiyə Suriyada ABŞ-la toqquşa bilermi? - Toğrul İsmayıldan maraqlı şərh

yazısı səh.12-də

Eyyub Hüseynov:

"Qida məhsullarını tarladan süfrəyədək izləyən sistem olmalıdır"

yazısı səh.6-də

Azərbaycandan gedən əmək miqrantları ən çox hansı ölkəni seçir?

yazısı səh.13-də

Putinin mart sonrası gedişi: Medvedevlə vidalaşacaq, Lavrov isə qalacaq...

yazısı səh.12-də

Sabahdan qış ən sərt fazasına keçir: Kiçik çillə başlayır

yazısı səh.14-də

Qənəət edib pul yığmağın qızıl qaydaları

yazısı səh.15-də

ABŞ və Rusiyanın daha bir "müştərək" rəqabət meydanı

BÖYÜK GÜCLƏRİN "NİFAQ ALMASI" - AZƏRBAYCAN, YOXSA ERMƏNİSTAN...

İki fəvqəlgücün çəkişməsi işğalçının deyil, ölkəmizin önəmini artırmaqdadır; İrəvan üçün ən kədərlili fakt; "top" həmişə Bakının meydanındadır; erməni şərhçi: "Amerika kongresmenlərinin məktub-müraciəti bizim üçün signal olmalıdır..."

yazısı səh.8-də

Xəlilovların biznes imperiyası - Azərbaycan "göz yaşları"na necə inandı...

Gizli biznesmen övladının aşkar biznes yolu haralardan keçib? "Milyarderlər ittifaqı"nın üzvü olmuş İsgəndər Xəlilov və onun vitse-prezident oğulları haqda maraqlı faktlar... yazısı səh.10-də

Hikmət Hacıadə:
"10 ildən çox səfir olan şəxsi ələ almaq asandır"
yazısı səh.9-də

Eldar Mahmudovun
həbsini ləngidən
səbəblər
yazısı səh.5-də

Eldar Namazov:
"Aprel döyüşlərindən sonra diplomatiyamız fərqli olmalı idi"
yazısı səh.7-də

Rusiya Əsədi inandırdı: ABŞ isə Türkiyəyə qarşı...

"Amerika Suriyada buraxdığı səhvlərin əziyyətini indi çəkir". Bunu Axar.az-a açıqlamasında sabiq dövlət müşaviri Qabil Hüseynli deyib. Politoloq ABŞ-ın Suriyada 30 kilometr enində təhlükəsizlik xəttinin qurulması barədə Türkiyəyə etdiyi təklifin məqsədi olduğunu düşünür.

"Türkiyə vaxtilə təklif tələb edirdi ki, mülki əhalinin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Suriyanın 30 kilometr dərinliyinə doğru sərhəddə hərbi təyyarələrin uçuşunu qadağan edən təhlükəsiz zonalar qurulsun. O zaman ki ABŞ Prezidenti Barak Obama Türkiyənin bu təklifini müdafiə etmədi. Ancaq Türkiyə təhlükəsizlik zonalarının yaradılmasına başladığı, üstəlik, sərhəddə terrorçu qruplaşmaların qarşısını almaq üçün genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlar keçirdiyi bir dövrdə Amerika Ankaranın vaxtilə etdiyi təklifə qayıtmaq istəyir. Düzdür, bu təklif hələ ki sözdədir, ciddi müzakirə edilməyib. Ancaq ABŞ bunun müqabilində dərhal Türkiyənin Afrin, Menbic bölgəsində əməliyyatları dayandırmağı tələb edir. ABŞ Türkiyəni tələyə salmaq istəyir. Yəni ABŞ bununla bir tərəfdən PKK və YPG-dən ibarət 30 minlik ordunun yaradılmasını işə salmaq, digər tərəfdən isə təhlükəsizlik zonalarından kənar qalan bölgələri kürdlərin sərəncamına verməklə Aralıq dənizinə qədər uzanacaq kürd dəhlizini yaratmaq məqsədi güdür", - deyir politoloq Qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, ABŞ ciddi surətdə Türkiyənin bu bölgədəki missiyasını əvəzləyəcək bir qondarma dövlətin yaradılmasına cəhd edir: "Bu qondarma qurum isə kürd dövləti ola bilər. Amerika dəfələrlə bu ideyanı kürdlərin qulağına pıçıldayıb, ancaq bu planı həyata keçirmək mümkün olmadıqca zamanı gələndə sözünü tutacağına dair kürdləri sakitləşdirməyə çalışır. Hesab edirəm ki, ABŞ indi Türkiyə ilə müvəqqəti razılaşmaya gedib, yenidən sərəmsə ideyalarını - böyük kürd dəhlizini gerçəkləşdirməyə çalışır. Bu sərəmsə Türkiyə tərəfində Amerikanın səmimiyyətinə ciddi tərəddüdlər var. Zənnimcə, bu məsələ ABŞ-la ciddi səviyyədə razılaşdırılmadığından baş tutmaya bilər. Türkiyə hərbi əməliyyatları davam etdirir, Rusiya da Ankaranın bu addımını bəyənir. Çünki Türkiyə ABŞ-ın Suriyada iştirakına qarşıdır. Əsəd kürdlərlə müəyyən danışıqlar aparsa da, Rusiya Əsədi Türkiyənin apardığı əməliyyatların faktiki olaraq onun xeyrinə olduğunu inandıra bilib. Bir sözlə, Amerika Suriyada buraxdığı səhvlərin altını çəkir. O üzəndə ABŞ-ın Yaxın Şərq strategiyasının işləyəcəyi ciddi sual altındadır".

Bu gün Bakıda 3° isti olacaq

Ölkə ərazisində yanvarın 29-da gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamenti xəbər verir ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı, arabis tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gecə bəzi yerlərdə az qar yağacağı ehtimalı var.

Şimal-şərq küləyi gündüz cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq, arabis güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 0-4° saxta, gündüz 1-3° isti təşkil edəcək.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Cocuq Mərcanlıya 2-ci köç niyə gecikir?

Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad edilmiş Cocuq Mərcanlı kəndində yenidənqurma işlərinin ikinci mərhələsi başa çatıb. Kəndə ikinci köçün 2017-ci ilin sonunda reallaşdırılacağı açıqlansa da, hələlik proses dayandırılıb.

Bu barədə Modern.az-a məlumat verən Cəbrayılın Cocuq Mərcanlı kənd inzibati ərazi dairəsi üzrə icra nümayəndəsi Xanlar Zeynalov deyib ki, artıq kəndə köçürüləcək ailələrin siyahısı da hazırdır: "Kənd ilin sakinlərini gözləyir. Ötən ilin dekabrında açılış olacaqdı. Amma müəyyən səbəblərdən, xüsusilə də hava şəraitinə bağlı açılış olmadı. Ümid edirik ki, yaxın vaxtlarda sakinlər öz yurdlarına qayıdacaqlar".

X.Zeynalov bildirib ki, ilkin olaraq, əsasən Bakı və Bakı ətrafı qəsəbələrə, yarımqıç tikililərdə, uşaq bağçalarında, məktəblərdə məskunlaşan məcburi köçkünlərin köçürülməsi nəzərdə tutulub. Qəsəbədə 100 ev, poçt binası, icra nümayəndəliyinin inzibati binası, xəstəxana, uşaq bağçası hazır vəziyyətə gətirilib,

ışığı, qaz, su xətti çəkilib".

Prezident İlham Əliyev Cocuq Mərcanlı kəndində tikinti-bərpa və abadlıq-quruculuq işlərinin davam etdirilməsi, o cümlədən 100 fərdi yaşayış evinin, uşaq bağçasının, həkim məntəqəsinin, digər zəruri sosial və infrastruktur obyektlərinin tikintisi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi

Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinə 9,0 (doqquz) milyon manat ayrılması ilə bağlı sərəncam imzalayıb.

Növbəti mərhələdə 100 fərdi yaşayış evinin, 50 yerlik uşaq bağçasının, inzibati bina, tibb məntəqəsi və klub-icma mərkəzi üçün binaların, poçt binasının və digər zəruri infrastruktur obyektlərinin tikintisi aparılıb. 17 hektar ərazidə inşa edilən evlərin 14-ü birotəqli, 38-i ikiotaqli, 36-sı üçotaqli, 12-si dördotaqlidir. Hər bir ailə üçün 0,10 hektar torpaq sahəsi ayrılıb.

Yəmən parçalanır: separatçılar dövlət binalarını ələ keçiriblər

Cənubi Yəmənindəki Ədən şəhərindəki separatçılar bir sıra dövlət müəssisələrini ələ keçiriblər. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə informasiyanı "RIA Novosti" agentliyi yayıb. Agentlik ələ keçirilən müəssisələr arasında hökumətin qorqahı, məhkəmə binaları kompleksi və Cebel Hadid hərbi düşərgəsinin də olduğunu bildirib.

Dövlət müəssisələrinin tutulması Cənubi Yəmənindəki müstəqil dövlət elan edilməsi ilə hərbiçilər arasındakı toqquşmadan sonra başlanıb. Separatçılar hökumətin istefaya getməsinə tələb ediblər. Toqquşmalar nəticəsində ilkin məlumatlara görə, 9 nəfər xəsarət alıb. Bunlardan ikisinin vəziyyətinin ağır olduğu bildirilib. Hökumət yaranmış vəziyyətlə əlaqədar hava limanının fəaliyyətini dayandırıb. Səudiyyə Ərəbistanı artıq yaranmış vəziyyətlə bağlı bütün tərəfləri dialoqa səsləyib.

Qeyd edək ki, Cənubi Yəmənindəki separatçıların əsas lideri Ədən vilayətinin keçmiş qubernatoru Aydar əz-Zubeydi hesab edilir.

ABŞ-da 37 uşaq gripdən ölüb

ABŞ-da bütün ölkə ərazisini əhatə edən qrip epidemiyasından artıq 37 uşaq dünyasını dəyişib. "Report" xəbər verir ki, bu barədə Xəstəliklərin Profilaktikası və Nəzarət üzrə Federal Mərkəzlərin rəhbəri Brend Fitsçerolda istinadən "The Hill" qəzeti yazıb.

Ekspertlər hesab edirlər ki, epidemiyanın qarşısı alınana qədər ölənlərin sayı arta bilər. Bütövlükdə ölkə üzrə qripə bağlı xəstəliklər 50 mindən çox insanın həyatı bahasına başa gələ bilər.

Bu il mövsümü ştammlar daha çox yayılmış H3N2 olub.

Türkiyə ordusu 500-ə yaxın terrorçunu məhv edib

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Suriyanın şimalındakı Afrin bölgəsində keçirdiyi "Zeytun Budağı" əməliyyatı çərçivəsində zərərsizləşdirdiyi terrorçuların sayı 484 nəfərə çatıb. Bu barədə "Anadolu" agentliyi məlumat yayıb.

Məlumatda bildirilir ki, gecə saatlarında 7 hərbi təyyarə PKK, PYD, YPQ və İŞİD-ə məxsus bir neçə sığınacağı, silah-sursat anbarını və atəş nöqtələrini məhv edib.

Bundan əlavə, PKK, PYD, YPQ və İŞİD-ə məxsus daha 37 terrorçu zərərsizləşdirilib. Beləliklə, hərbi əməliyyat başlayandan zərərsizləşdirilən terrorçuların sayı 484 nəfərə çatıb.

ABŞ-ın yeni sanksiya siyahısında azərbaycanlı da var

"Exo Moskva" radiostansiyasının baş redaktoru prezident Vladimir Putinin iqtisadi məsələlər üzrə keçmiş müşaviri Andrey İllarionovun ABŞ-da bəzi oliqarxları və yüksək vəzifəli məmurları yeni sanksiya siyahısından kənar saxlamaq üçün lobbiçiliklə məşğul olduğunu təsdiqləyib.

Musavat.com Virtualaz.org-a istinadla xəbər verir ki, bundan əvvəl həmin informasiyanı radiostansiyasının əməkdaşı Karina Orlova sosial şəbəkələrdə yaymışdı. Bildirmişdi ki, İllarionov və ABŞ dövlət katibinin keçmiş köməkçisi Daniel Frid bir sıra oliqarxları və məmurları sanksiyalardan qorumaq üçün pulla lobbiçilik edir. Jurnalistin məlumatına görə bu lobbiçilər qrupuna "Yabloko" partiyasının keçmiş fəali Andre Piontkovski və isveçli iqtisadçı Anders Oslund da daxildir.

Lakin bu məlumatın yayılmasından sonra İllarionov "Exo Moskva"-nın əməkdaşını "Kremlə işləməkdə və onun fəaliyyətinə kölgə salmaq cəhdində" ittiham etmişdi. Xəbər verildiyi kimi "Kreml hesabı" adlı siyahı yanvarın 29-dan gec olmayaraq Konqresə təqdim olunmalıdır. Bu siyahıda Kremlə yaxın oliqarxların və bir sıra yüksək vəzifəli məmurların adları yer alacaq. Həmin siyahıya düşən şəxslərə ABŞ tərəfindən gizli və ya açıq formada sanksiyaların tətbiqi gözlənilir. Bu siyahı rusiyalı oliqarxların arasında böyük təşvişə səbəb olub və onların bir qismi Kremləndən məsafə saxlamağa çalışır, yaxud lobbiçilərin xidmətindən istifadə edərək adlarının siyahıda yer almasını üçün pul xərcləyir.

Aleksey Venediktov "Exo Moskva"-nın efirində İllarionovun tənqidlərinə cavab verib və deyib ki, heç kimə onun jurnalistinə toxunmağa imkan verməyəcək. Venediktovun sözlərinə görə, o özü mühazirə ilə çıxış etmək üçün ABŞ-da səfərdə olub. Orada Daniel Frid, Anders Oslund və Andre Piontkovski ilə görüşüb. Və "tövsiyə xarakterli sənəd" görüb və orada Mixail Potanin, Mixail Fridman, Roman Abramoviç, Vahid Ələkbərov da daxil olmaqla bir sıra "Yeltsin dövrü oliqarxlarının" adlarının yer aldığı şahidi olub.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl yayılan informasiyalara görə, siyahıda 450-yə yaxın oliqarxın və məmurun adları yer alır.

Bayıl yamacında, Bakı Televiziya Qülləsinin yaxınlığındakı sürüşmə zonasında təhlükə davam edir. Rəsmi məlumatlara görə, çatlar 8 metrə qədər artıb. Sürüşmə rayonun 7 hektar ərazisini əhatə edib.

Sürüşmə zonasında yaşayan sakin Zahid Aslanov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, onlara hələ ki, hez bir kirayə pulu və ya kompensasiya ödənilməyib: "Bizə bildirdilər ki, bu həftə ərzində konkret söz deyiləcək. Camaatın bir hissəsi gecələr məktəblərdə yaradılmış sığınacaqlarda gecələyirlər. Gündüz isə küçəmizə gəlib, ocaq qalayıb başına yığılır. Yanvarın 24-dən qazımız kəsilib. Ona görə də evdə qala bilmirik".

Sakinlər onu da bildirdilər ki, 163 nömrəli məktəbdə yaradılan sığınacaqda onların adlarından istifadə edənələr var.

"Bizim bəzilərimiz qohumlarımızın evlərində gecələyib, orada qidalanırdıq. Bu gün məktəbə getdik, öyrəndik ki, heç Bayıla aidiyyəti olmayan adamlar adımızdan istifadə edib, naharlarını məktəbdə edirlər. Bundan sonra hamımız yemək üçün məktəbə gedəcəyik".

Məlumatlara görə, sürüşmə zonasında təhlükənin qarşısını almaq üçün yaponiyalı mütəxəssislərdən də istifadə edilir. Belə ki, Yaponiyanın seysmoloji xidmətinin nümayəndələri baş nazirinin müavini Abid Şərifovun sədrliyi ilə Azərbaycan Nazirlər Kabinetinin iclasında iştirak ediblər. Virtualaz.org saytının məlumatına

görə, hökumətin iclası Bakının Bayıl yamacında faciəvi sürüşmə prosesinə həsr edilib.

Yaponlardan başqa hökumətin iclasında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının alimləri, seysmologiya sahəsində məşhur mütəxəssislər iştirak ediblər. İclasda yapon mütəxəssislər yaranmış vəziyyətdən çıxış yollarının axtarılması üzrə öz təkliflərini veriblər. Onlar qeyd ediblər ki, təhlükəli sahədə tədqiqat işləri aparılmalıdır. Qiymətləndirmələrə görə, texnogen vəziyyət hələlik əsas fazaya daxil olmayıb, buna baxmayaraq, təhlükə gözlənilməz nəticələrə gətirib çıxara bilər.

Yaponiyalı mütəxəssislər müvafiq hesabata yaxın bir həftə ərzində hazırlamalıdır. İstirahət günü olduğu üçün rəsmi cəxslərlə əlaqə yaradıb daha detallı məlumat ala bilmədik.

Lakin ərazidə yaşayan jurnalist Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, əslində ərazidə hansısa yapon mütəxəssisinin işləməsinə rast gəlməyiblər: "Əvvəla, ərazidəki vəziyyətlə bağlı onu deyim ki, artıq 5 gündür ki, qazımız gəlmir. Elektrik isə iki gün verilməsə də sonradan verildilər. Hazırda işğımız yanır, ancaq suyu kəsiblər. Hələ ki, bu şə-

Bayıl yamacında təhlükə davam edir

Sakinlər narazı və təlaşda; "Burada heç bir yapon mütəxəssisə rast gəlməmişik..."

raitdə insanlar dözüb, yaşayırlar. Bizim ailə qohum evində məskunlaşmış. Ancaq mən özüm evdə qalıram. İlk gecə sığınacaq yaradılan məktəbə gedib, qeydiyyatda düşdük. Lakin sonra ora getmədim. Müşahidə edib gördüm ki, orada yaradılan şərait hez də ürə-

kaçan deyil. Uşaqların, qadınların orada qalması çətin olar. Sakinlərin məktəbdə başqa adamların onların adına yemək yeməsi ilə bağlı söylədikləri də həqiqət ola bilər. Çünki cəmiyyətdə elə insanlar var ki, faciədən istifadə edirlər. Məsələn, burada kirayə qalan

adamlar var ki, gedib icra hakimiyyətdən ev tələb edirlər. Ancaq faktiki, olaraq həmin adamlar Bayılda başqasının evində kirayə qalırdılar. Yaponlara gəlincə isə onlara ərazidə rast gəlməmişəm. Ümumiyyətlə, iki gündür ki, bura Mənzil İstismar Sahəsinin işçilərindən başqa kimsə gəlmir. Ola bilər ki, Teleqüllə tərəfdən kimsə gəlib, baxıb, gədir. Ancaq aşağıdan hansısa mütəxəssis gəlməyib. MİS-in işçilərinin də qarşısına kim çıxırsa, onlara deyirlər ki, evinizi tərk edin. O qədər məsuliyyətsiz bir situasiya yaranıb ki, sözlə ifadə etmək olmur. Bəyəm evdən çıxmaq paraşütlə tullanmaqdır ki, gedib başqa yerə düşsən? İnsanlar illərlə əziyyət zəkib, şərait qurublar.

Soyuqanlı şəkildə necə "evdən çıx" deyər bilirlər? İcra hakimiyyətli məlumat yayıb ki, kirayə pulu veririk. Şəxsən mən evində kirayə qalırdım. Zəng eləmişəm, deyiblər ki, hələ 3-4 gün gözləyin. Məlumatı yayırlar, ancaq konkretləşdirmək istəyən adama deyirlər ki, gözləyin. Yaxşı, bu gözləmə müddətində camaat nə etməlidir? Bizim həyətə ən azı 6 nəfər gəlib, siyahı tutub. Hamısı da deyir ki, icra hakimiyyətinin işçisiyəm. Bilinmir ki, nə iş görürlər. Son iki gündə isə heç kim maraqlanmır. Ona görə də köçüb gedən insanlar da geri qayıdıb, öz mənzilində qalır. Görürlər ki, qeyri-ciddi iş aparılır. Heç bir kompensasiya, kirayə və digər məsələlər dəqiq deyil".

□ Əli RAİS,
□ "Yeni Müsavat"

Azərbaycana səfər təşkil edə bilməyən Avropa Şurası dağılırsa...

Qabil Hüseyinli: "Bu səfərin yubadılmasında mənfi çalarlar axtarmamalıyıq"

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞ PA) Monitoring Komitəsinin həmməruzəçilərinin fevral ayındakı Bakı səfərinin baş tuta bilməyəcəyi ilə bağlı xəbərlər yayılıb. Komitənin Azərbaycan üzrə həmməruzəçisi Sezar Florin Predanın açıqlamasından sonra bu səfərin olmayacağı ehtimalları getdikcə artır.

Buna səbəb kimi Avropa Şurasının üzvləşdiyi maliyyə böhranı göstərilir. Rusiyanın üzvlük haqqını ödəməkdən imtina etməsindən və Türkiyənin maliyyə vəsaitini azaltmasından sonra Avropa Şurasının bu halla üzvləşdiyi bildirilir. Lakin Sezar Florin Preda deyilənləri təkzib edərək, böhrana səbəb kimi bu halların olmadığını deyir.

İstənilən halda Avropa Şurası kimi nüfuzlu beynəlxalq qurumun bir səfəri ger-

çəkləşdirmək gücündə olması bir sıra suallara yol açır. Siyasi şərhçilər hesab edirlər ki, burada başqa səbəblər var. Doğrudur, səfərin bu ilin sonlarına qədər baş tutacağı deyilir. Səfərin yubanmasına səbəb kimi Azərbaycanla Avropa Şurası arasındakı münasibətlərdə olan soyuqluq da göstərilir.

AŞ-ın bu şəkildə davam edərsə dağıla biləcəyi və dağılırsa, bunun nə kimi nəticələri ola biləcəyi barədə məsələlər də diqqət çəkir.

Politoloq Qabil Hüseyinli Avropa Birliyinin dağılmayaca-

ğını düşünür və həmməruzəçilərinin səfərinin baş tutmamasına səbəb kimi başqa halları göstərir: "Avropa Şurasının dağılması ehtimalı yoxdur. İstənilən halda bu qurum özünü qoruyub saxlayacaq. Sadəcə olaraq, qurumda siyasi rəhbərlik dəyişdi, yeni prezident seçildi. O da görünür proseslərə tam hakim deyil. Bəzi dövlətlərin Avropa Şurasının işlərini pozmağa etdiyi cəhdlər özünü aydın şəkildə göstərir. Burada söhbət üzvlük haqqını vaxtında ödəməməkdən və Avropa Şurasının nüfuzu haqqında müxtəlif rəyətli xarakterli fikirlərin yayılmasından gedir. Avropa Birliyi hələ öz missiyasını başa vurmayıb. Açıq düşünürəm ki, Azərbaycanla Avropa Şurası arasında ciddi fikir ayrılıqları var və ölkəmizə qarşı münasibətdə dəyərləndirmələr qeyri-obyektiv xarakter daşıyır. Ola bilsin ki, belə hallar olub və hazırda da var. Amma bütövlükdə bu qurum Azərbaycanla işləməkdə, ölkəmizlə münasibətləri qoruyub saxlamaqda maraqlıdır. Bizə də belə bir məkan lazımdır ki, Dağlıq Qarabağ və digər beynəlxalq məsələlərimizi həll etmək üçün bu qurumun tribunadından istifadə edək, səsimizi dünyaya yayaq, Cənubi Qafqazın lider dövləti kimi mövcudluğumuzu bu tribunadan təsdiq edək. Bu qurumun səfər təşkil etmək üçün

maliyyəsinin çatmaması ilə bağlı məsələ açıq, mənə təəcüblü gəlir. Çünki Avropa Şurası təkcə Rusiya və Türkiyəyə deyil, Avropa Birliyi xeyrixah niyyətini yaxşı başa düşür. AŞ PA-nın qış sessiyasında hətta almaniyalı və britaniyalı deputatlar Azərbaycanda gedən işlərin müsbət tərəflərini həm tribunada, həm də mətbuat konfransında bəyan edirlər. Bütün bunlar onu göstərir ki, Avropa strukturları Azərbaycan kimi önəmli bir ölkəni itirmək istəmirlər. Avropa Şurasının maliyyə böhranı ilə üzvləşdiyi barədəki fikirlər subyektiv olsa da, həqiqətə yaxın olduğunu düşünürəm. Biz bu səfərin yubadılmasında mənfi çalarlar axtarmamalıyıq və buna heç gerek də yoxdur. Ola bilsin ki, bundan sonra Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə imzalayacağı sənədlər ön plana keçsin və bundan sonra Avropa Şurasının nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfəri gerçəkləşsin".

□ Cavansir ABBASLI,
□ "Yeni Müsavat"

İşğal olunmuş ciyərlər

Elşad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Mənə elə gəlir ki, Qarabağdan sonra bizim ən böyük problemimiz... siqaretlə bağlıdır. Sizə qəribə gəlməsin, düşmən bizim torpaqlarımızı işğal altında saxladığı kimi, siqaret də vətəndaşlarımızın ciyərlərini "işğal" edib. Özü də işğala məruz qalan vətəndaşlarımızın faizi 20 deyil, qat-qat yüksəkdir.

Demirikmi ki, sülh danışıqları nəticə verməyə, Qarabağı savaşı yolu ilə azad edəcəyik. Deməli, bizə həm də Qarabağı azad etməkdən ötrü sağlam vətəndaş lazımdır. Hər siqaret işə insanı ölməyə bir addım da yaxınlaşdırır zəhərdir.

Qonşu Rusiyanın ali təhsil müəssisələrində, xəstəxana, dövlət qurumları, stadion, restoran, qatarlar, vağzallar, metro və aeroportlarda siqaret çəkmək 2014-cü ildən qadağan olunub. Gürcüstanda isə ictimai yerlərdə siqaret çəkməyə qadağa qoyan qanun hələ 2006-cı ildən tətbiq olunub.

Normal ölkələrdə normal qəbul olunan siqaret qadağasını "ah-fəğan"la qarşılayan vətəndaşlarımızı anlamaq olmur. Bəziləri "bir bu çatmırdı" deyib ironik yanaşırlar məsələyə. Amma qaydalar insanların əməl etməsi üçündür. Bu, həm də bir mədəniyyət nümunəsidir, üstəlik, turistlərdə ölkəmiz haqqında rəy yaradır. Həm də qeyd etdiyim kimi, "ciyərlərimizin işğalı"na son verməliyik.

Siqaret qadağası ilə bağlı xəbərləri bəzi saytlar "siqaret çəkənlərə pis xəbər" başlığı ilə təqdim etmişdilər. Əslində bu, yaxşı xəbərdir. Bir qanun ki, insana pulunun, canının qədrini bilməyi, pis vərdəşdən uzaqlaşmağı aşılayır, ona niyə pis deyilsin ki?

Bu qanun yüksək səviyyədə icra olunsa, ömrünü siqaret tüstüsünə bağlayanlarımız nəhayət, bu zərərli vərdəşdən uzaqlaşmağı bacarsa, həm dövlətə, həm özlərinə, həm də ailə üzvlərinə fayda vermiş olarlar. Söhbət siqaretdən xərclənən puldan getmir. Hərçənd ki, bu mənada da böyük faydadan söhbət gedir. Ailəsinin çörək pulunu zərərli vərdəşlərə, həm də siqaretdən xərcləyib də evdə söz-söhbət yarananlar ətrafımızda da az deyil. Üstəlik, hər bir vaxtsız dünyasını dəyişən ailə başçısı həm də dövlətə, həm də ailə-uşağına özündən sonra yük qoyub gedir, bunu unutmamalıyıq!

Dövlət başçısının imzaladığı fərman Azərbaycan Respublikası əhalisinin sağlamlığının qorunmasına hesablanır. Demək, qanuna əməl etsək, həm millətimize qazanacaq, həm dövlətimiz. Bu, siqaretlə bağlı məhdudiyət qanunu olsa da, buyur, iradəli ol, zəhərli tüstüdən birdəfəlik imtina et!

İnsan yeganə canlı varlıqdır ki, siqareti ciyərlərinə çəkir, ondan başqa heç bir canlıda tüstüyə simpatiya yoxdur. Uşaq vaxtı bir ovçu tanıyırdım, vəhşi heyvanların yuvasının qarşısında ocaq qalayır, heyvan tüstüdən xilas olmaq üçün çıxanda onu yaxalayardı. Bütün canlılar tüstüdən xilas olmaq istədiyi halda, şüurlu insan siqaretlə "yanğını söndürür".

Deyərlər infarkt cavanlaşıb və s. 2017-ci ildə Azərbaycanda ölüm hallarının 57,8 faizi ürək-damar xəstəlikləri səbəbindən baş verib. Kardioloqlar deyir ki, ürək-damar xəstəliklərinin əsas səbəblərindən biri də siqaretdir.

Biz daha çox səbəblə yox, nəticə ilə mübarizə aparırıq. Siqaret çəkənlərimiz artıqca, üreyində stend gəzdirenlərimiz də çoxalır, bunun fərqində deyilik. Səbəbkar siqaret, ya qəlyandırırsa, niyə ondan imtina edilməsin? Bu zərərli vərdəşlərlə mübarizə istiqamətində tanınmış insanların iştirakı ilə təbliğat işi aparılmalıdır, siyasətçidən tutmuş, xalq artisti-nə qədər. İnanın ki, müsbət nəticəsi olacaq...

Keçən ilin statistikasına görə, Azərbaycanda 15 və daha yuxarı yaşda olan əhali arasında siqaret çəkənlərin göstəricisi 35,5 faiz olub. Hələ gizləndə o qədər siqaret çəkən məktəblilər var...

Milli Məclisin komitə sədri Hadi Rəcəbli bildirmişdi ki, Azərbaycanda son illər qadınların siqaretdə marağı artaraq 1 faizi keçib. Üstəlik, kişilərin 67,5 faizi, qadınların 52,5 faizi tüstünün təsirindən əziyyət çəkir. Hələ bu nədir ki? Siqaret çəkənlərin bir çoxu daha sonra narkotik aludəçisi olur.

Qanunun qüvvəyə minməsindən keçən günlərdə mən də müşahidə aparmışam. Açıq, vəziyyət ürəkəcan deyil. Qarşılaşdığım 3 nəfərdən biri harda gəldi siqaret çəkir, dayanaqlar yenə də siqaret kötüyü ilə dolu. Avtobus sürücüləri də ki... O gün bir sürücüyə irad tutdum, əvəzində tərbiyəsizlik elədi. Dispetçərə zəng etdim, az sonra zəng edib dedi ki, sürücü tənbeh olunub, gəlib şəxsən üzr istəməyə hazırdır. Ancaq nə olsun? Səhəri gün avtobus sürücüsü dəyişsə də, siqaretinin tüstüsündən salonda nəfəs almaq olmurdu...

Türkiyə-Amerika arasında münasibətlər gərgin olaraq qalır. Xüsusilə, Ağ Evin sahibi Donald Trampın dünyanı şoka salacaq Qüds qərarından sonra Türkiyənin buna göstərdiyi sətir dirəniş və nəticədə uduşlu tərəf olması, qardaş ölkənin keçirdiyi Afrin əməliyyatında ABŞ-ın mövqeyi hələ bu gərginliyin uzun çəkəcəyini deməyə əsas verir.

Bütün bunlar bir məsələni gündəmə gətirib. Bu da qondarma "erməni soyqırımı" ilə bağlıdır. Belə ki, Trampın Türkiyədən qisas almaq üçün aprelin 24-də soyqırımı tanımaq kimi şok qərar verə biləcəyi təhlükəsindən söz açılır. Doğrudur, Ağ Evin sahibi prezidentliyin ilk ilində bu qərar verməyib. Lakin Qüds kimi riskli qərarı düşünmədən verən Trampdan hər şeyin gözlənilmədiyi bildirilir.

Politoloqlar bu ehtimalın yüksək olmadığını deyirlər. Amma istənilən halda Türkiyənin hər şeyə hazırlıqlı olmasının vacibliyi önə çəkilir.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli heç bir halda Trampın bu qərarı verməyəcəyini düşünür: "Türkiyə ilə ABŞ arasında münasibətlərin kəskinləşməsinin bir çox səbəbləri var. Səbəblərdən bir hissəsi hər iki ölkənin dövlət maraqları ilə bağlıdır, müəyyən qismi də siyasi hakimiyyətlə əlaqəlidir. Şübhəsiz ki, münasibətlərin kəskinləşməsi müsbət heç nə vəd etmir. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, ABŞ İraq kampaniyasından başlayaraq heç bir məsələdə Türkiyənin maraqlarını nəzərə almayıb. Əksinə, Vaşinqton bacardığı qədər Türkiyənin bölgəyə təsir imkanlarını azaltmağa çalışıb. Türkiyə prezidenti bir neçə gün öncə bunlardan bəzilərinə aydınlıq gətirərək, "Obama bizi aldatdı" dedi. Amma zənnimcə soyuq müharibədən sonra bütün ABŞ prezidentləri Türkiyəni aldadıb. Yəni soyuq müharibədən sonra ABŞ-ın bölgədəki prioritetləri dəyişib və Obamanın, yaxud Trampın Türkiyəyə qarşı siyasəti subyektiv amillərdən deyil, bu ölkənin dövlət siyasətindən qaynaqlanır. Təbii ki, baş verənlərdə Ankaranın da son illərdə buraxdığı xeyli boşluqlar var. Qonşularla sıfır problem avantürasının yaratdığı boşluqları aradan qaldırmaq üçün xeyli vaxt lazım gələcək. Qüds məsələsinə gəldikdə isə bu məsələdə Türkiyə etirazları təşkil edən ölkə kimi ön sırada olsa da, BMT Baş Assambleyasının qərarı ABŞ-ın Qüds qərarının müttəfiqləri tərəfindən də qəbul olunmadığını göstərdi. Əslində Qüdsə bağlı qərar siyasi populizmdən başqa bir şey deyil. Sözlün və davranışların bütün mənalıdır. Qüds qərarı sivilizasiyaların qarşıdurması kontekstində atılan və bu müstəvidə polemikanın sərtləndirilməsinə xidmət edən bir qərardir. Faktiki olaraq Qüds İsrailin nəzarətindədir. Trampın məhz Qüds məsələsini, yaxud Türkiyə ilə münasibətlərdəki gərginliyi əsas götürərək qondarma erməni soyqırımını tanıyacağını gözləmirəm. Çünki bu dialoq imkanlarının tamamilə məhv edilməsi, körpülərin yandırılması deməkdir. Qondarma soyqırımın tanınması türk xalqını və bütün türk dünyasını qarşıya almaq

Tramp Ərdoğanın qisasını saxta soyqırımı tanımaqla ala bilərmə?

Elçin Mirzəbəyli: "Bu, Vaşinqtonun bölgədəki maraqlarına uyğun deyil"
Elşən Mustafayev: "Biznesmenlər siyasətçilərdən fərqli düşünürlər, xeyir və ziyanı daha çevik hesablayırlar"

deməkdir. Digər tərəfdən erməni diasporu prezident seçkilərində Trampa dəstək verməyib və imkan düşən kimi diaspor təmsilçiləri Trampın ünvanına sətir fikirlər səsləndirirlər. Trampın da erməni diasporuna münasibətini ideal hesab etmək olmaz. Tramp qondarma soyqırımı tanımayacaq. Bu Vaşinqtonun bölgədəki maraqlarına uyğun deyil".

Siyasi ekspert Elşən Mustafayev Amerikanın belə bir qərar qəbul edəcəyi təqdirdə ciddi ziyan çəkəcəyini bildirdi: "Türk silahlı qüvvələrinin "Zeytun budağı" əməliyyatına başladığı gündən buna ABŞ və Avropa Parlamenti reaksiyalar verməyə başladı. Amma bu reaksiyalarda kəskin notlar yox idi. Doğrudur, Türkiyə bu əməliyyatlara görə qınandı, başqa dövlətin daxilində hərbi əməliyyatlar keçirtməsinin doğru olmadığını bildirdi və s. Amma bu Qərb və ABŞ-ın o qədər də narahat olmadığı anlamına gəlməməlidir. Həmin ərazilərdən Türkiyəyə ciddi təhdidlər olduğunu, buna görə türk ordusunun bütün şərtlər altında bu əməliyyatları sona çatdıracağını yaxşı bildirdilər. Əslində isə ciddi narahatlıq var. Türkiyəyə PKK, PYD, YPK kimi terror təşkilatlarının zərərsizləşdiril-

məsində qərarlı olduğunu bəyan edib. Hətta bu əməliyyatların İraq ərazilərində də keçirilməsinə nail olmaqla öz sərhədi boyunca 20-30 kilometrlik içəriyə doğru təhlükəsizlik zolağı yaradacağı da bildirilir. Əməliyyatlar Afrindən sonra digər ərazilərə keçəcəyi halda daha ciddi gərginliyin olacağı istisna deyil. Ərdoğan sonrakı hədəfin Mənbic olduğunu artıq deyib. Eyni zamanda, ABŞ rəsmiləri də türk silahlı qüvvələrinin əməliyyat aparacağı bir çox ərazilərdə ABŞ silahlı qüvvələrinin olduğunu açıqlayıb. Məsələnin başqa tərəfi də var: Əsəd rejiminə müxalif olan PKK, PYD, YPK silahlı ağır texnikalarının üzərində ABŞ bayrağı da gəzdirirlər ki, bu da problemlərin ola biləcəyindən xəbər verir. Hesab edirəm ki, Türkiyəyə bu istiqamətdə məntəqəliklər ola bilər, amma qondarma "erməni soyqırımı"nın tanınması ilə cavab verilməyəcək. Xüsusilə Trampın prezidentliyi dövründə bunun olacağını gözləmirəm. Tramp siyasətçi olmaqdan öncə bir biznesmenidir. Biznesmenlər siyasətçilərdən fərqli düşünürlər, xeyir və ziyanı daha çevik hesablayırlar. Qondarma soyqırımın tanınması ABŞ-a ciddi ziyan vura bilər ki, sonradan bu-

nun bərpası çox çətin olar. Bu günə kimi ABŞ prezidentlərinin soyqırım ifadəsini işlətmədiyini də unutmamalıyıq. Eyni zamanda unutmamaq olmas ki, Qərbdən və digər dövlətlərdən fərqli olaraq ABŞ-ın Türkiyə ilə münasibətləri bütün sahələrdə çox dərinə işləyib. Türkiyədəki NATO bazalarından tutmuş, ABŞ-ın böyük maliyyə korporasiyalarının fəaliyyətinə qədər ciddi əlaqələr mövcuddur. Türkiyə -Rusiya münasibətlərinin yeni mərhələyə keçdiyi bir vaxtda Türkiyəni daha çox özünə tərəf çəkməkdənsə uzaqlaşdırmaq siyasəti Ağ Evə zərər vura bilər. Çoxları Trampı gözlənilməz qərarlar verən, nə edəcəyi proqnozlaşdırılmayan bir prezident kimi dəyərləndirirlər. Mən isə fərqli düşünürəm. Baxmayaraq deyirlər ki, siyasətdə gözlənilməz hər şey ola bilər, mən Trampın bu addımı atacağını gözləmirəm. Yox, eger bu baş verərsə, Tramp özünə ciddi problemlər yaradır. Onsuz da ondan narazı olan kifayət qədər güclər var. Bir də qondarma soyqırımın tanınması-tanınmamasının Türkiyənin ərazi bütövlüyü və təhlükəsizliyi ilə bağlı apardığı işlərə hər hansı təsiri olmayacaq".

□ Cavanşir ABBASLI
□ "Yeni Müsavat"

Dövlət Beynəlxalq Banka görə zətin vəziyyətdə

3.3 milyardlıq problem neçə züçgəcək? Vahid Əhmədovdan SOS: "London məhkəməsinin qərarı ləğv edə bilməsək, büdcə üzərinə böyük ağırlıq gələcək"

London Ali Məhkəməsi Azərbaycan Beynəlxalq Bankının (ABB) öhdəliklərinin könüllü restrukturizasiyası çərçivəsində Rusiyanın dövlət bankı olan "Sberbank" və "Franklin Templeton Investment Management Limited" şirkətinin (FTİML) banka qarşı iddialarını təmin edib.

Xəbər verildiyi kimi, bankın öhdəliklərinin restrukturizasiya prosesi Azərbaycan qanunvericiliyi çərçivəsində həyata keçiriləcək 2018-ci ilin 30 yanvar tarixində yekunlaşmalı idi. ABB restrukturizasiya müddətinin uzadılması ilə bağlı məhkəməyə müraciət etsə də, "Sberbank" və FTİML London məhkəməsinin 18 yanvar tarixli qərarını əsas gətirərək buna qarşı çıxıb. Bu iki kreditor restrukturizasiya planı ilə razılaşmayıb

Qeyd edək ki, "Sberbank" 2016-cı ildə ABB-yə ticarət maliyyələndirilməsi ilə bağlı 20 mln. dollar həcmində kredit ayırıb. FTİML isə ABB-nin 2019-cu ilədək tədaviyə olacaq 500 mln. dollar məbləğində istiqrazları alıb.

ABB hesab edir ki, London Ali Məhkəməsinin qərarı "Sberbank" və FTİML-yə ödəniş tələb etmək hüququ vermir. "Məhkəmə öz qərarında Azərbaycan Beynəlxalq Bankına bu problemin həlli üçün apelyasiya məhkəməsinə mü-

raciət etməyi tövsiyə edib. İngiltərənin məhkəmə prosesi Azərbaycanda restrukturizasiya prosesinin uğurla başa çatmasına təsir göstərməyəcək", - deyərək ABB-nin məlumatında vurğulanıb.

Xatırladaq ki, ABB 3,3 mlrd. dollar həcmində xarici öhdəliklərin restrukturizasiyasını öhdəsinə götürüb. Restrukturizasiya prosesi bu il yanvarın 30-da başa çatdırılması nəzərdə tutulurdu. ABB 2015-ci ilin iyulundan sağlamlaşdırma mərhələsindədir.

Bəs görsən, bu iki kreditorun yükləri də dövlət büdcəsinin üzərinə qoyulsa, bu hökumət üçün hansı çətinliklər yaradacaq? Büdcədə nəzərdə tutulan digər xərclərin, sosial-yönümlü və investisiya yönümlü ayırımların azalmasına səbəb ola bilərmi?

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu sualları cavablandıran Milli Məclisin İqtisadi Siyasət, Sənaye və Sahibkarlıq Komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov bildirdi ki, ABB-nin öhdəliklərinin restrukturizasiyası prosesi hələ başa çatmayıb: "Bu iki bank iddia qaldırıb, həmin iddialar da London Ali Məhkəməsi tərəfindən təmin olunub. Yəqin ki, bizimkiler onu Beynəlxalq Apelyasiya Məhkəməsinə verəcəklər, orada baxılacaq və qərar qəbul ediləcək. Restrukturizasiya ilə əlaqədar vaxt artıq bitib, Azərbaycan hökuməti bu vaxtı uzatmaq istəyir. Zəngin məğyən problemlər səbəbindən Beynəlxalq Bankın öhdəliklərinin tam restrukturizasiyası mümkün olmayıb. Ona görə də, vaxtı uzatmaq istəyirlər.

Bu normal bir haldır. Ancaq çalışmaq lazımdır ki, Beynəlxalq Apelyasiya Məhkəməsinin verdiyi qərarı ləğv etmək mümkün olsun. Əks halda həmin vəsait Azərbaycan dövləti üzərində qalacaq. Biz məcbur olacağıq ki, həmin vəsaiti ödəyək. Ona görə də, bu zox ciddi məsələdir. Bu qərarı apelyasiyaya verib məsələni dövlət səviyyəsində həll etmək lazımdır. Çünki ABB artıq özəlləndirilməyə çıxarılmalıdır. Özəlləndirməyə çıxarılan bank da təmiz olmalıdır, orada ciddi problem olmamalıdır. İnves-

torlar vəsait qoyarkən mütləq bu cərtləri nəzərə alırlar. Bu baxımdan dövlətin üzərində mühüm vəzifə Apelyasiya Məhkəməsinə verib, məhkəməni udmaqdır".

V.Əhmədov onu da vurğuladı ki, əgər bu qərarın ləğvi baş tutmasa, həmin vəsaitin ödənilməsi büdcə üzərinə böyük ağırlıq formalaşdıracaq: "Əlbəttə, qərar ləğv olunmasa çətinlik olacaq. Bu zox ciddi prosesdir. Hökumət bu proseslə bircə məşğul olmalıdır. London Ali Məhkəməsinin qərarı qüvvədə qalsa, həmin vəsait dövlət büdcəsindən ayrılacaq və borc bağlanacaq. Bu da büdcə üçün əlavə yük deməkdir. Mən belə olmasını istəməzdim. Büdcədə Beynəlxalq Bankın öhdəliklərinin restrukturizasiyası üçün müəyyən vəsait ayrılıb. ABB-nin müəyyən öhdəliklərinin müəyyən hissəsi "Aqrarkreditbank"a tapşırıldı, müəyyən hissəsi özünə dövlət büdcəsindən vəsait ayrıldı. Ancaq bütünlüklə öhdəlikləri götürsək, orada milyardlardan söhbət gedir. Bu öhdəlikləri dövlətin öz üzərinə götürməsi Azər-

baycanın beynəlxalq reytingini saxlamaq üçün dövlət, beynəlxalq aləmdə dövlətimizlə bağlı problem yaranmasın. Mən hesab edirəm ki, düzgün addım idi. Ancaq London Ali Məhkəməsinin qərarı da bizim üçün əlavə bir yük oldu. Çalışmaq lazımdır ki, məhkəməni udaq və dövlət büdcəsindən əlavə vəsait ayrılmasın".

Deputatın sözlərinə görə, ABB-nin sağlamlaşdırılması prosesi bu ilin birinci yarısında yekunlaşa bilər: "Beynəlxalq Bankın sağlamlaşdırılması əslinde bu ilin yanvar ayının 1-ə qədər bitməli idi. Ancaq indi məhkəmə qərarı ilə bağlı belə bir məsələ də ortaya çıxdı. Yəqin vaxt müəyyən qədər uzanacaq. Bu bank dövlətin bankıdır və proses Maliyyə Nazirliyinin nəzarətindədir. Bu bankı nə qədər tez özəlləndirənlər, nə qədər tez investisiya yatırımı başlasa, bir o qədər tez olar. Hesab edirəm ki, 2018-ci ilin birinci yarımında bu məsələni yekunlaşdırmaq mümkün olacaq".

□ Nərgiz LİFTİYEVA,
□ "Yeni Müsavat"

Eldar Mahmudovun həbsini ləngidən səbəblər

Sabiq MTN şefi kəfəni yırtıdı; onu qoruyan əlindəki kompromatlardır, yoxsa...

Sabiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudov vəzifədən çıxarılan gündən onun həbsi məsələsi müzakirə olunmaqdadır. 2015-ci il oktyabrın 17-dən sonra aktuallaşan məsələ hələ ki, nəticəsizdir. Eldar Mahmudovun taleyi ilə bağlı da rəsmi qaynaqlardan bir söz deyilmir. 2 ildən artıqdır ki, Eldar Mahmudov müəmması davam edir. 2017-ci ilin noyabrına qədər sabiq nazirin mətbuatda "MTN işi" adını almış çoxşaxəli cinayət icindən kənar qalacağı haqda fikir formalaşmışdı. Amma belə olmadı.

Ötən il noyabrın 4-də Eldar Mahmudov Bəz Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İstintaq İdarəsinə çağırıldı. Bundan əvvəl isə həmin idarəyə onun əmisi oğlu Vüqar Mahmudovu çağırırdılar. Ləğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) Antiteror Mərkəzinin eubə reisinin müavini vəzifəsində icləmi və faktiki olaraq nazirin köməkçisi funksiyasını həyata keçirmiş polkovnik-leytenant Vüqar Mahmudov qısa dindirmədən sonra ittihamlar elan edilməklə Bakı Hərbi Məhkəməsinə aparılmışdı. Məhkəmənin qərarı ilə bərsində 4 aylıq həbs qətimkan tədbiri seçilib. Vüqar Mahmudov ləğv olunmuş MTN-in vəzifəli cəxsləri bərsində Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə dair icələr üzrə istintaq

idarəsində istintaq edilən cinayət icə üzrə təqsirləndirilən cəxslər qismində cəlb olunub. Eldar Mahmudovun əmisi oğlu özge əmlakının mütəəkkil dəstə tərkibində külli miqdarda mənimsəmə, ayrı-ayrı vətəndaşların əmlakını hədə-qorxu ilə tələb etmə, əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyin tələblərini kobud surətdə pozma, vəzifə saxtakarlığı, eləcə də cəxsi maraqlarına görə qulluq mövqeyindən sui-istifadədə ittiham olunur.

Vüqar Mahmudov həbs ediləndən bir neçə gün sonra istintaqçılar Eldar Mahmudovun da qapısını döydülər. Noyabrın 4-də sabiq naziri istintaqqa çağırılıb səhərdən axcama qədər dindirdilər. Və sonrakı günlərdə Eldar Mahmudov 3 dəfə də istintaqqa çağırıldı, din-

dirildi, evinə yola salındı. Belə dindirmələrin birindən sonra sabiq nazir onun özünə xoe olmayan bir aksiyaya ilə də qarşılaşdı. Növbəti dəfə dindirmədən əsəbi cəkilə çıxan Eldar Mahmudovun qarşısını onun dəstəsinin əməllərindən zərərçəkənlər kəsdi, bərsində dğəğndğklərini üzünə dedilər. Ümumiyyətlə isə Eldar Mahmudovu 2015-ci ildə komandasının üzvləri həbs edilərkən də istintaqqa çağırılıb dindirmək özünə xeyli əsas və sübutlar vardı. Onun əməllərindən zər-

ərçəkənlərin fəryadları mətbuatdan bəs deyincə yayılmışdı. Həmin vaxt o, istintaqdan kənar qala bilməmişdi. 2017-ci ilin noyabrında isə prosesdə geri sayım başladığına əsas verən addımlar atılmışdı. Artıq hər kəsdə Mahmudovun toxunulmazlığının götürüldüyü fikri formalaşmışdı. Bu ehtimalı formalaşdırıran amillərdən biri də o idi ki, əmisi oğlu Vüqar Mahmudov da iki il ərzində sərbəst dolaşmışdı. O, həbs ediləndən sonra isə Eldar Mahmudovun da həbsə gedəcəyinə dair

proqnozlar verilirdi. İstintaqçılar Eldar Mahmudov "MTN işi"ndən qalıb çıxdığı kimi göründüyü bir dövrdə qapısını döymüşdülər. Bu həmin vaxt idi ki, mətbuatda Eldar Mahmudovun üzünə "MTN işi"ndən kənar tuta bilməsi haqda başlıqlar da peyda olmuşdu, onun komanda üzvlərinə cəmiyyətin gözlədiyindən, əzrə zərərçəkənlərin istəyindən daha yüngül cəzalar təyin olunduğu bir vaxta təsadüf etmirdi. Eldar Mahmudovun 2 ildən bir qədər artıq müddətdə istintaqdan kənar qalması onu çox ciddi dairelərin himayə etməsi fikrini qətiləndirmirdi. Ütən müddətdə onun həbs olunmaması da çox ciddi şəkildə qorunmasında cəxsi maraqların da var ki, Eldar Mahmudov özünü həbsdən və komandasının üzvlərini ağır cəzalardan kompromatlardan istifadə etməklə kənar saxlaya bilər.

Xatırladaq ki, Eldar Mahmudov ən yaxın kədr hesab edilən Akif Zovdarov da məhkəməsinə "mən agentlərin adlarını açıqlaya bilərəm" deyib meydan oxumuşdu. Belə iddialar da var ki, Eldar Mahmudovun əlində 2800 kompromat videolar var. Bununla belə E.Mahmudovun əlindəki kompromatlardan icimai cəkilə istifadə etməyəcəyi, bunun özünə o qədər də cəsarətli olmadığı haqda fikirlər də mövcuddur. Hazırda baş verənlər isə Eldar Mahmudovun istintaqqa çağırılmaqla zədalənmə mifinin yenidən bərpə olunması fikirlərini formalaşdırır.

□ E.HÜSEYNOV
□ "Yeni Müsavat"

4 nimçə yeməyə bir cöngənin pulunu vermək...

Samir SARI

Yay tətili ilə bağlı o günkü yazıma üç reaksiya var. Biri belədir ki, qışda soyuqdan donduğumuz yerdə bu nə yaylağa çıxmaqdır, a bəy. Bunu deyən adam qismən haqlıdır. Gerçəkdən də hava çox soyuqdur, bu saat adamın əsas qayğısı odur ki, bir isti bucaq tapsın, havaların ilıqlaşmasını gözləsin. Amma isti, işıqlı günlərə bəslənən ümidlərin də ziyanı yoxdur.

Ona qalsa 50-60 il əvvəl Türkiyə solçuları eyzən "gözəl günlər görəcəyiz, cocuqlar" deyə şüar qaldırır, mahni-zad oxuyurdular, amma hələ də bir gün gördükləri yoxdur. Ümidləri isə eləcə də qalır və onları yaşadır, günəşli günlərə səsləyir.

İkinci reaksiya bundan ibarətdir ki, aha, deyəsən, iqtidara işləyəndən bəri pullanmışız, ta yay tətlini, türkün sözü, yurd dışında-filanda keçirmək fikrindəsiniz.

O qədər də deyil. O "yurd dışı" deyilən yer nə İspaniyanın İbiza adasıdır, nə də Maldiv, Kanar, Bahamdır, budur, buradır, həm də çox ucuzdur. İldə öz istirahətinə 5-6 yüz manat xərcləyə bilməyən adam ta niyə işləyir ki.

Üçüncü reaksiya vətənpərvərlik hisslərinin coşmasından doğmuşdu, deyəsən. Bir dost yanzarafat-yangerçək soruşurdu ki, niyə öz gül kimi kurortlarımızı qoyub Alaniyaya, Antalyaya getmək istəyirsiniz. "Siz buraları bəyənmişsiniz, amma odur, ərəblər, iranlılar tökülüşüb gəlirlər".

Bax, söhbətin bu yeri zurnanın özünü biabır edən səs çıxardığı yerdə.

Məsələ belədir, qardaşlar və bacılar. Öz istirahət mərkəzlərimiz gerçəkdən də "gül kimi" olsaydı, camaatın qıraqda-bucaqda nə işi vardı? Bizimkilər kasıbçılıqdan başqa ölkələrə gedirlər. Ərəblər və iranlılar isə zənginlikdən buraya axışirlar.

Açıqı, bizim öz ölkəmizdə istirahət etmək üçün pulumuz çatmır. Uzağa getməyə, Bakıdan 1 saat 15 dəqiqəlik məsafədə yerləşən "Qalaaltı" sanatoriyasında bir gecəlik müsafirliyin qiyməti, bilirsinizmi, necədir? 200 manat. Özü də təşər-təşər yazıblar ki, "hər şey daxil". Adam gecəni yatıb qayıdacaq şəhərə və iki yüz manat verməlidir. Yox, xoşuna gəlsə, bir gecə də qalmaq istəsə, daha bir 200 getdi. Bu pulla Alaniyada bir həftə istirahət etmək olar.

Ərəblərə nə var, zalım uşağının elə bil, pul kəsən printerləri var, kartriclərinin də mürəkkəbi qurtarmır, bir ucdan kəsirlər, getirirlər, burada quşlara (Hacıqabul və Salyan təsəffürlərdə ov yerləri var) xərcləyib gedirlər. Onlar bura pis dadanıblar. 3-4 həftə əvvəl 3 qadınla otel otağında şeir deyərək eşq tanrısının oxuna tuş gələn ərəb vardı ha, bax, bura gələnlərin çoxu o tipdəndir.

Onlar dörd nəfərlik bir öynə nahara 400-500 dollar pul verə bilirlər, amma ortabab və kasıb adamlar bir dönərə 10-12 avro verə bilməzlər.

Avropa ölkələrini gəzmiş, görmüş dostlar deyə bilirlər ki, dünyanın çox yerində istirahət və işə xidməti bahadır. Elədir. Azdan-çoxdan görmüşük. Dörd nəfər hərəyə bir pitsa (spagetti) yeyib, bir 250 qramlıq kola içəndə 60 avro pul gedir. Hələ daha bahalı ölkələr var - bir nimçə yeməyin 30-40 avro olduğu ölkələr. O gün, deyəsən, İtaliyada bir restoranda 4 steykə görə müştəridən 1100 avro pul alıblar.

"Steyk" deyəndə, bilməyənlər elə hesab etməsin ki, bu dəhşətli dərəcədə ləzzətli bir təamdır. Bildiyiniz mal əti. Amma alaçıy bişib, ortasından qan damır. Bizim kimi adamlar o yeməyi bir dəfə, o da qıraqlarını yeyir və bir daha yemir. 4 steykə çox getsə 1 kilo, kiloyarım ət gedib, amma müştəridən 1100 avro pul alıblar. Bizdə 1100 avroya bir cöngə, bir dana ala bilərsən. Bu, təxminən 200 kilo ət eləyir və o ətlə ən azı 300 adama yemək bişirmək olar.

Bizim turistlərlə işləyən işə xadimlərimiz belə xəbərləri oxuyur, fikirləşirlər ki, belədirsə, biz niyə ecnəbi turistdən bir cöngənin pulunu almayaq. Bunlar da elə edir və olur ki, iki ecnəbi qonağını yanına salıb yaşıl rayonlardan birinə aparın həmvətənimiz bir neçə ilə yığdığı pulu iki gündə rayonda qoyub gəlir. Qonaqların yanında ayıbdır axı, necə desin ki, gəlin atışaq, hesabı verək. Adam uzaq Avropadan qonaq çağırıb, deyib, eləcə, biletinizi alın, gəlin, qalan hər şey mənlikdir. Di get bir qarın yeməyə bir dananın pulunu ver.

Bax, bu üzəndə adamlar öz ölkəsinin kurortundan qaçaqdır. Bizdə pulkəsən maşınların kartricinə doldurmaq çox bahadır. Kəsdiyimiz pul onu ödəmir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb. Laboratoriyalar, o cümlədən onların yerləşdiyi inzibati binalardan və maddi-texniki bazalardan ibarət dövlət əmlakı, müvafiq olaraq, İqtisadiyyat Nazirliyinin, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin və Səhiyyə Nazirliyinin balansından Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin balansına verilib.

"Qida məhsullarını tarladan süfrəyədək izləyən sistemə ehtiyac var"

Üç nazirliyin əmlakını alan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi etimadı doğruldacaqmı; **Eyyub Hüseynov**: "İşin öhdəsindən gəlmək üçün agentliyə çox professional kadrlar yığılmalıdır"

Bu siyahıya Bakıda və Azərbaycanın bütün rayonlarında yerləşən qida məhsullarının sınaq laboratoriyaları, istehlak mallarının ekspertizası mərkəzləri, baytarlıq laboratoriyaları, toksikologiya-nəzarət laboratoriyaları daxildir. Bəs görəsən, istehlak mallarının keyfiyyətinə nəzarətin vəhdil quruma verilməsi və paralel strukturların ləğvi bu sahədə hansı müsbət irəliləyişə səbəb olacaq?

"Yeni Müsavat"ın sualını cavablandıran Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bu qərarı mühüm bir addım kimi dəyərləndirib: "Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin prezident tərəfindən təsdiq olunmuş əsasnaməsinə baxsaq, görürük ki, orada çox böyük məsələlərin həlli qarşısına məqsəd qoyulub. Burada Azərbaycan mallarının xarici bazarlara çıxarılması kimi əhəmiyyətli məsələ öz əksini tapır. Lakin çox təəssüflər olsun ki, bu məsələyə çox primitiv, yalnız səhiyyə nöqtəyi-nəzərindən baxan insanlar var. Mən bununla bağlı görüşlər çoxsaylı keçirmişəm. Əlbəttə, laboratoriya əsas məsələlərdən biridir. Lakin bu sahədə yalnız həkimlər yox, qida mühəndisləri, qidanın tarladan istehlakçının masasına qədər keçdiyi yolu izləyən bilən, bu

prosesi qiymətləndirə bilən mütəxəssislərə ehtiyac var. O cümlədən qidanın təhlükəsiz olmasında, xarici bazara çıxmasında böyük rol oynayan məsələlər önə çəkilməlidir. Laboratoriya da bu prosesdə ən vacib komponentlərdən biridir. Biz dəfələrlə Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin rəhbəri ilə görüşmək istəmişik, hələ ki, bir irəliləyiş yoxdur. Əgər bu agentlik əsasnamənin 8.3 bəndində göstərilən kimi şəffaf işləyərse, kollegial işləyərse, ictimai təşkilatlar və KİV də orada təmsil olunarsa, bu halda ölkə prezidentinin qarşısına qoyduğu məqsədə nail olmaq olar. Yox, əgər qonum-əqrəbalar üçün iş yeri olacaqsız, rüşvətlə işləyəcəksə, bu agentlikdən heç nə gözləmirəm".

Ekspertin sözlərinə görə, qidanın təhlükəsizliyinə nəzarətin həyata keçirildiyi laboratoriyalar bir qədər də genişləndirilməlidir, oraya ayrı komponentlər də daxil edilməlidir: "Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan müstəqillik qazanandan bəri cəmi 3-4 mal xarici bazarlara çıxmaq imkanı əldə edib. Bu balıq məhsulları, balıq kürüsü və qoz-fındıqdır. Bir də Rusiya bazarlarına pomidor, müəyyən meyvələr aparılır. Görün, Azərbaycanda nə qədər kənd təsərrüfatı diyi prosesi izləmə sistemidir. Eləcə də, qida təhlükəsizliyinə dair "Kodeks. Alimentaris" in tələbləri həmin müəssisələrdə tətbiq olunub. Ona görə həmin müəssisələrin istehsal etdiyi mallar xarici bazarlara çıxıb. Əsasnamədə də bu cür əhəmiyyətli məsələ qarşısına qoyulub. Onun öhdəsindən gəlmək üçün bu agentliyə çox professional kadrlar yığılmalıdır".

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, əsas müsbət dəyişiklik odur ki, ilk dəfə olaraq paralel strukturların digər nazirliklərdə qalmasını qarşısı alındı: "Bu agentlik yaradılarkən mətbuat vasitəsilə bir neçə dəfə təkliflər də vermişdik ki, paralellik aradan qaldırılmasa effektiv idarəetmə mümkün olmayacaqdır. Yeni agentliyin effektiv idarə olunmasından söhbət gedə bilməyəcək. Paralelliyin aradan qaldırılması baxımından bu müsbət bir addımdır. Amma başqa bir məsələ də var ki, hələlik bu tam aydın deyil. Qida Agentliyi publik hüquqi şəxsdir, bir çox hallarda pullu xidmət göstərəcək. Həmin laboratoriyalarda aparılan yoxlamaların istehsalçılar və ya ixracatçılar üçün məcburi olub-olmayacağı, və ya hansı müqavilə şərtləri daxilində həyata keçiriləcəyi, bunun qiymətlərinin necə olacağı ilə vəziyyət hələ ki, qeyri-müəyyəndir, hələ ki, bir aydınlıq gətirilməyib. Qiymətlərin də qalxması ehtimalı var. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi publik hüquqi şəxs olduğu üçün həmin laboratoriyalarda aparılan bütün incələmələrin müəyyən dəyəri olacaq, bu dəyər də biznesin üzərinə yüklənəcək. Bunların qiymətlərinə hələ ki, bir aydınlıq gətirilməyib. Doğru olan odur ki, qiymətlər çox artırılmasın. Çünki biznesin çəkdiyi istənilən leqal və ya qeyri-leqal xərclər son nəticədə əhalidən çıxır. Həmin xərclər məhsulun ümumi maye dəyərinin üzərinə gəlir və son nəticədə bahalaşmaya gətirib çıxarır. Laboratoriyaların Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə birləşdirilməsi, paralel strukturların ləğv edilməsi yerində verilmiş pozitiv qərarlardır, amma gələcəkdə qiymətlərlə bağlı hər hansı ciddi dəyişiklik olacaqsız, bu biznesin üzərinə əlavə yük kimi düşə bilər. İndi əsas məsələ bu qiymət siyasətinin düzgün aparılması olmalıdır".

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ,**
Yeni Müsavat

"Baxış bucağı"

Son günlərdə Azərbaycanda geniş müzakirə olunan bir məsələ var. Söhbət qardaş Türkiyənin Suriyanın Afrin vilayətində keçirdiyi hərbi əməliyyatlardan sonra Qarabağla bağlı yaranmış vəziyyətdən gedir. Əksəriyyət bu fikirdədir ki, Türkiyə nümunəsi Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərdə Azərbaycanın heç bir ciddi beynəlxalq təpkiyə məruz qalmadan hərbi əməliyyatlar keçirməsini mümkün edir. Azərbaycan Naminə İctimai Forumun (ANİF) prezidenti, yenicə fəaliyyətini bərpa etmiş Beynəlxalq və Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin sədri Eldar Namazov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a maraqlı fikirlər söyləyib.

- Eldar bəy, Afrin əməliyyatı başlayandan sonra Azərbaycanda ümid yaranıb ki, Qarabağda da bənzər əməliyyatın həyata keçirilməsi üçün zəmin yaranıb. Xüsusilə də Türkiyənin hərbi əməliyyatlar keçirməsinə beynəlxalq güclərin sət təpki göstərməməsi erməniləri də qorxuya salıb ki, Azərbaycan ordusu da işğala qarşı əməliyyata başlaya bilər? Siz bu barədə nə deyə bilərsiniz, Azərbaycan üçün ümikal şans yaranacağını söyləmək olarmı?

- Azərbaycan aprel döyüşləri zamanı bütün dünya ictimaiyyətinə nümayiş etdirdi ki, diplomatik yolla torpaqlar azad olunmasa, o halda güc tətbiq edib ərazilərini azad etməyə hüququ da, iradəsi də var. Bu mövqə indi də öz qüvvəsində qalır. Sözsüz ki, danışıqlar bir nəticə verməyə, Azərbaycan hərbi əməliyyat keçirib, Dağlıq Qarabağda öz suverenliyini bərpa etmək üçün həm beynəlxalq hüquq normalarından istifadə edə bilər, həm də Azərbaycanın siyasi iradəsi mövcuddur. Təbii ki, bu, Türkiyə ilə birgə əməliyyat şəklində ola bilməz. Üçüncü qüvvə burda müdaxilə etsə, onda Rusiya və digər ölkələrin də hərbi müdaxilə ehtimalı böyüyür. Buna heç ehtiyac da yoxdur. Aprel döyüşləri zamanı Azərbaycan ordusu öz hərbi üstünlüyünü nümayiş etdirdi. Ordumuz Qarabağın azad olunması əməliyyatını keçirib, uğur qazanmağa qadirdir. Daha çox Rusiyanın buradakı rolunu neytrallaşdırmaq və Ermənistanın hərbi dəstəyinin qarşısını almaqdan söhbət gedir ki, bu da aprel döyüşləri zamanı müəyyən bir sınaqdan keçən bir məsələdir. Ona görə ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ərazisidir. Rusiya ilə Ermənistan arasında imzalanmış hərbi sənədlərin - həm ikiterəfli, həm KTMT çərçivəsində - heç birinin Dağlıq Qarabağ və ətrafdakı işğal olunmuş ərazilərə aidiyyəti yoxdur.

- Amma unutmayaq ki, Lavrov "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın daxili işi deyil" demişdi...

- Birincisi, Lavrovun, erməni əsilli xarici işlər nazirinin bəyanatı burada əsas rol oynaya da bilməz. Lavrov faktiki olaraq ikibaşlı bəyanat vermişdi. Bir tərəfdən Azərbaycana hədə-qorxu gəlməyə çalışmışdı. Digər tərəfdən də ona bu məsələ ilə bağlı etiraz olanda həmişə deyə bilər ki, mən ATƏT-in Minsk Qrupunun fəaliyyətini nəzərdə tuturdum. Yəni Azərbaycan buna razılıq veribsə, deməli, Azərbaycan bu işlə ATƏT-in Minsk Qrupunun məşğul olmasına razılıq verib. Hər halda Lavrov Rusiyada əsas söz sahibi deyil. Onun Türkiyə və Azərbaycanla bağlı müxtəlif addımları artıq Rusiya ekspertləri və Rusiya dövlət qurumları arasında da birmənəli qarşılanmır.

- Dediniz ki, danışıqlar nəticə verməyə... Ermənistan prezidenti ötən həftə AŞPA

- Bəli, ona bənzər proses. Ona görə ki, beynəlxalq aləmdə gözəl başa düşürlər ki, torpaqlar işğal altındadır. Həmçinin gözəl başa düşürlər ki, BMT təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri var və həmin qətnamələr torpaqların şərtsiz azad olunmasını tələb edir. Sadəcə olaraq Azərbaycan hərbi əməliyyat keçirməklə bağlı siyasi qərarı verəndə gerek ilk növbədə ona hazırlıq məqsədilə çox ciddi

çirməzdən öncə diplomatik yolla, təbliğat yolu ilə beynəlxalq ictimaiyyətdə fikir formalaşdırılmalıdır ki, bu, zəruri addımdır və artıq hansısa bir diplomatik və digər yollarla işğala son qoymaq mümkün deyil.

- Türkiyə özünün təhlükəsizliyini təhdid edən terrorçulara qarşı qonşu ölkənin ərazisində əməliyyatlar keçirir və ilk günlərdə bir neçə etiraz olsa da, sonradan beynəlxalq aləm Ankaranın iradəsinə

kirə olunub. Deməli, status-kvonun uzadılması istiqamətində yeni təşəbbüslər var. Müşahidəçilərin sayının çoxaldılması Azərbaycanın əl-qolunu bağlamağa xidmət etmirmi?

- Bir neçə ay bundan öncə elə sizin qəzetinizə müsahibəmdə belə bir fikir söyləmişdim ki, Azərbaycan ordusu aprel döyüşləri zamanı Azərbaycan diplomatiyası üçün yeni durum yaradıb, yeni bir imkanlar

- Türkiyə Azərbaycanın ən yaxın müttəfiqidir. Mən hətta hesab edirəm ki, bu, bir az yumşaq ifadədir. Ona görə ki, son illərdə demək olar ki, bütün sahələrdə nə Azərbaycan Türkiyəni, nə də Türkiyə Azərbaycanı özündən ayırmır. Bununla da vaxtilə irəli sürülmüş "Bir millət, iki dövlət" şüarını faktiki olaraq real həyatda addım-addım reallaşdırırıq. Bu mənada Türkiyənin Rusiyaya təsir imkanları nə

"Aprel döyüşlərindən sonra diplomatiyamız fərqli olmalı idi"

Eldar Namazov: "BMT-nin nizamnaməsindəki həmin maddələrin hamısını artıq keçmişik, qalib axırıncı..."

"Azərbaycan güc tətbiq etməli olacaq"

tribunasından Dağlıq Qarabağın heç vaxt Azərbaycan ərazisində olmayacağına növbəti dəfə bəyan etdi. Bundan sonra hərbi əməliyyatdan əlavə çıxış yolu qalarmı?

- Şəxsən mənim qənaətim ondan ibarətdir ki, Azərbaycan güc tətbiq etməli olacaq. Azərbaycan güc tətbiq etməsə, biz sırf diplomatik yollarla bu problemin həllinə nail ola bilməyəcəyik. Sadəcə olaraq həmin güc tətbiq etməmişdən öncə beynəlxalq ictimaiyyəti, beynəlxalq təşkilatları da bir daha inandırmaqlıq ki, güc tətbiq etməkdən başqa çıxış yolu qalmayıb.

- Yeni qardaş Türkiyənin Afrin əməliyyatı öncəsi və əməliyyatın gedişində aparıldığı təbliğata bənzər proses aparılmalıdır?

di diplomatik, təbliğat kampaniyası aparsın. Bu çərçivədə də atılan addımları sadələşdirmək kimi qəbul etmək lazım deyil. Bəzi hallarda bu addımlarla beynəlxalq ictimaiyyətə təsir etmək lazımdır və inandırmaq ki, erməni tərəfi artıq diplomatik yolla heç bir kompromisə getmir və Azərbaycanın güc tətbiqindən başqa çıxış yolu qalmayıb. Hətta 2-ci Dünya müharibəsi ərzində Almaniya müxtəlif qonşu ölkələrin torpaqlarını zəbt edəndə də zərurət hiss edirdilər ki, bunun çox böyük beynəlxalq təbliğatı olmalıdır. Yəni həmişə sülhdən, beynəlxalq hüquqdan danışırıdılar. Mən Azərbaycanı Almaniya ilə müqayisə etmək fikrində deyiləm, bu, tamamilə yersiz olardı. Sadəcə olaraq demək istəyirəm ki, hər bir ölkə hansısa bir hərbi əməliyyat ke-

qarşı çıxma bilmədi. Azərbaycan öz sərhədləri daxilində antiterror əməliyyatlarına başlasa, yaxud işğala qarşı hərbi qərarı versə, münasibət necə olar?

- Mən əminəm ki, hər şey Azərbaycanın təbliğatından və diplomatik sahədə atdığı addımdan asılıdır. Ona görə ki, Azərbaycanın bu ərazilərdə güc tətbiq edib azad etməsi üçün bütün beynəlxalq hüquq normalarında nəzərdə tutulan şərtlər artıq mövcuddur. BMT-nin nizamnaməsində konfliktlərin həlli ilə bağlı xüsusi böyük bir bölmə var. O bölmədə təqribən 10-a yaxın maddələr var. O maddələrin sonuncusu ondan ibarətdir ki, hansısa bir ölkə işğala məruz qalsa, həmin dövlət özünü müdafiə etmək üçün güc tətbiq edə bilər. Ondan əvvəlki maddələr nədən ibarətdir? Deyir ki, bu, işğaldır, buna beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində qiymət verilməlidir. Yeni araşdırmaq lazımdır ki, işğal var, yoxsa yoxdur? İşğalçıya çağırışlar etmək lazımdır. İşğalçıya iqtisadi sanksiya tətbiq etmək olar.

Beynəlxalq qurumlar müdaxilə etməli və təzyiq göstərməlidir. Yalnız son maddədə deyilir ki, ölkə öz gücündən istifadə edib özünü müdafiə üçün güc tətbiq edə bilər. Qarabağ məsələsi ilə bağlı həmin bölmədə nəzərdə tutulan bütün maddələr artıq mövcuddur. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qərarı ilə təsdiq olunub ki, bu ərazilər işğal edilib. İşğalçıya BMT TŞ-nin qərarı ilə təzyiq göstərilir ki, "dərhal, şərtsiz o torpaqlardan çıx!" Azərbaycan da sərhədləri bağlayıb, işğalçı ölkəyə iqtisadi sanksiyaları tətbiq edib və 25 ildir bu məsələlərlə bağlı danışıqlar aparır, danışıqların da heç bir nəticəsi yoxdur. Yəni BMT-nin nizamnaməsindəki həmin maddələrin hamısını biz artıq keçmişik, qalib axırıncı maddə - güc tətbiq edib torpağımızı azad etmək.

- Amma bu günlərdə rusiyalı həmsədr dedi ki, nazirlərin son görüşündə müşahidəçilərin sayının artırılması müzakirə

qədər yüksək olsa, hesab edin ki, bir o qədər də Azərbaycanın təsir imkanları yüksək olacaq. Təsədüfi deyil ki, Türkiyə prezidenti cənab Ərdoğan Türkiyə-Rusiya münasibətləri ilə bağlı Putinlə danışıqlar aparanda heç vaxt Qarabağı unutmur, tez-tez mətbuatda açıqlamalar verir və Putinlə bu haqda müzakirələr aparır. Ona görə də, həqiqətən, nə qədər Türkiyə-Rusiya münasibətləri daha yüksək səviyyədə olsa, hərbi-geopolitik məsələləri əhatə etsə və iki dövlət arasında strateji müttəfiqlik formalaşsa, bir o qədər də Azərbaycan üçün Qarabağ probleminin həlli daha asan olacaq. Təsədüfi deyil ki, Rusiyada kök salmış erməni lobbisi bütün imkanlardan istifadə edir. Burada biz Rusiya XİN-də mövcud olan, Lavrov başda olmaqla erməni əsilli diplomatlar, rus mətbuatında ictimai rəyi formalaşdırmağa çalışan erməni əsilli ekspertləri nəzərdə tuturuq. Həmçinin pərdə arxasında Rusiya hakimiyyətinə təsir etmək istəyən erməni iş adamlarını nəzərdə tuturuq. Böyük erməni lobbisinin son dövrlərdə bütün səyləri bir səmtə yönəlib: Türkiyə ilə Rusiya arasında yaranmış bu əlaqələri və əməkdaşlığı pozmağa. Onlar istənilən təxribata əl atırlar, istənilən yalanı, böhtanı səsləndirirlər.

- Eldar bəy, fəaliyyətinizi bərpa etdiyiniz "beyin mərkəzi"nin - Beynəlxalq və Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin Qarabağ məsələsinin həlli ilə bağlı təkliflər paketi olacaqmı?

- Bəli, elə ilk hesabatlardan biri Qarabağ məsələsi ilə bağlı olacaq. Bu sahədə də müxtəlif təkliflər paketi hazırlanacaq. O təkliflər həm Minsk Qrupunun həmsədrlərinə, həm də digər beynəlxalq qurumlara, həmçinin Azərbaycanın dövlət qurumlarına təqdim olunacaq. Qeyd edim ki, artıq konkret təkliflər mövcuddur. Mənə elə gəlir ki, həmin təkliflər bu prosesdə irəli getmək üçün yaxşı imkanlar yarada bilər, əgər o təkliflər qəbul olunsay...

□ Ehsad PASASOY, "Yeni Müsavat"

İki sistemin fərqi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Avtoritar, repressiv rejimlər üçün camaatı qorxu altında saxlamaq çox önəmlidir. Bu rejimlərdə qadağan olunanlar kateqoriyasında ilk növbədə satiranın gəlməsi həmin qorxunu qorumaq üçündür. Sən hakimiyyətdən qorxa bilərsən, ancaq ona gülə bilməzsən. Satira belə sistemlərin dibini qazır, divarını sarsıdır. Hazırda bunun tipik örnəyi şimal qonşumuz Rusiyada yaşanmaqdadır. Orada şotland rejissor Armando İanuççinin "Stalinin ölümü" filmi rəsmi şəkildə, Mədəniyyət Nazirliyinin göstərişi ilə qadağan olunub. Halbuki, Rusiya konstitusiyasına görə, senzura qadağandır. Sözləri, ekzotik biliklərimiz artsın deyə yazım ki, belə maddə bizim konstitusiyada da vardır. Orada belə məzəli söhbətlər çoxdur, vaxtınız olanda tapın oxuyun. Mən özüm tez-tez ana qanunumuzu oxuyub sevinirəm, gülürəm, dombalaq aşırım.

Qayıdaq İanuççinin filminə. Bu filmin başına gələn avtoritar və demokratik rejimləri müqayisə üçün də unikal fürsət yaradır. Söhbət ondadır ki, bu, İanuççinin siyasi satira janrında ilk filmi deyil. O, 2009-cu ildə Böyük Britaniya siyasi sistemini, baş nazirin aparatını lağa qoyan "İlgəkdə" filmi çəkib. Filmdə Britaniyanı idarə edənlər bir sürü söyüşçül axmaq kimi təsvir olunub. Ancaq İanuççinin 2012-ci ildə çəkməyə başladığı, artıq 6 mövsümdür davam edən "Vitseprezident" serialının yanında o film toya getməlidir. İanuççi "Vitseprezident" teleserialında Amerika Birləşmiş Ştatlarında vitseprezident işləyən qadının həyatını, onun aparatını, ümumiyyətlə Amerikanı idarə edənləri sözün əsl mənasında barmağına (bu halda "kamerasına" deyə bilər) dolayıdır.

İndi gəlin görək bu filmlərə görə İanuççinin başı ağrıyıbmı? Filmləri senzuraya uğrayıbmı, nümayiş olunduğu kinoteatrlara basqınlar yapılbı? Bəlkə onu tutub türməyə salıblar? Uşaqlarını məktəbdən qovublar? Qohumları imtina ərizəsi yazıbdır? Əksinə! 2012-ci ildə film sənəti sahəsində əməyinə görə Britaniya hakimiyyəti İanuççini Britaniya İmperiya Ordeni ödülünə layiq görüb! İanuççinin ABŞ və Britaniyada çoxlu başqa ödülləri də vardır, bir neçə universitetin fəxri professorudur.

Bax azadlıq və demokratiyanın gücü, gözəlliyi budur. Demokratik Qərbdə satiradan qorxmurlar, bunu ictimai diskussiyanın zəruri tərkib hissəsi olaraq qəbul edirlər. Rusiya və onun ətrafında dolayan avtoritar sistemlər üçünse satira öldürücüdür. Nəticədə problemlər gizlədilir, üst-üstə yığılır və sistem çökür. Sovet hakimiyyəti vaxtı məşhur lətifə var idi: "Bir amerikalı və sovet adamı mübahisə edirlər. Amerikalı deyir sizdə azadlıq yoxdur, məsələn, mən istəsəm Ağ Evin qabağında prezident Reyqanı söyə bilərəm. Sovet adamı etiraz edir ki, yox, bizdə də azadlıq var, məsələn, mən də Kremlin qabağında Reyqanı söyərəm". Sözləri, bu lətifəni Reyqan çox sevirmiş. İndi o palçıq ayaqlı div - SSRİ hanı? Qorxu, qadağanlar ilə zor-bəla saxladıkları sistem hara getdi?

Burada Armando İanuççinin özündən bir sitatın da yeri gəlmişdir: "Britaniya tarixi boyunca inqilablar və gilyotindən komediyaçılara hörməti sayəsində qurtulubdur". Doğrudan da məşhur incə yumoru ilə fərqlənən ingilis cəmiyyətində söz azadlığına tarixən yaxşı münasibət olmuşdur. Yadıma düşənlərdən Volterin Fransadan həbsdən sonra İngiltərəyə 3 il sığınmasını misal çəkə bilərəm. Yaxud, Conatan Svift fenomeni. Məncə, bugünkü Britaniya cəmiyyəti həm də Sviftin 300 il qabaq vurduğu peyvənd "iynələri" və bədii "antibiotiklər" hesabına sağlamlıdır. 20-ci əsrin ortalarında "Monti Payton" satira qrupunun yaradıcılığı isə sözlə təsvirə gəlmir, gerek ona mütləq baxasan.

Bizdə də bu aralar Stalin temasında yumoristik film çəkiblər. İanuççiyə göstərsən intiharı qaçılmazdır. Filmdə yetim Aran rayonlarımızın ləhcəsinə lağ edilir və vaxtı keçmiş məhsulları baha qiymətə millətə sırıyan dükanlar şəbəkəsi reklam edilir. Bu da bizim dünya mədəniyyətinə töhfəməkdir. Necə deyirlər, kasıbın olanından...

ABŞ və Rusiyanın daha bir "müştərək" rəqabət meydanı

Ötən həftə ABŞ-ın Dağlıq Qarabağla bağlı siyasətində Azərbaycanla bağlı bəzi neqativ gəlişmələrdən ətraflı yazmışdıq. "Yeni Müsavat" bir daha xatırladır ki, söhbət:

ABŞ tərəfindən maliyyələşən "HALO Trust" adlı şirkətin işğal altındaki ərazilərimizdə mina təmizləmək adı ilə apardığı qeyri-şəffaf, icazəsiz və qanunsuz fəaliyyətindən, öz fəaliyyətinin nəticəsi barədə hesabat verməməsindən, yaydığı hesabatlarda isə ərazi bütövlüyümüz əleyhinə təhrifedici ifadələrin, separatçı rejimin legitimləşməsinə yönəlik cəhdlərin yer almasından, habelə Dağlıq Qarabağ ermənilərinin ABŞ-ın İrevandakı səfirliyindən separatçı rejimin "sənədləri" əsasında viza almasından, nəhayət, ermənipərəst konqresmen Frenk Pallonenin Konqres nümayəndələrinə "ABŞ-Artsax: səfərlər və təmaslar" adlı sənəd paylayaraq, həmin sənədlə Vəşinqtonu Dağlıq Qarabağı rəsmən tanımağa və separatçılarla birbaşa təmas qurmağa çağırmasından, ümumiyyətlə, bir sıra konqresmenlərin vaxtaşırı Qarabağa qanunsuz səfərlər etməsindən və cəzasız qalmasından gedir.

Hələ ki, Bakıdakı ABŞ səfirliyindən bu faktlarla bağlı rəsmi açıqlama gəlməyib. Bu azmış kimi, ötən həftəsonu belli olub ki, bir qrup ermənipərəst konqresmen işğalçı ölkəyə daha bir yaxşılıq etmək üçün hərəktə keçiblər. Belə ki, konqresmenlər - Devid Valadao və Bred Şerman Ermənistanı ikiqat vergi ödəməsinə məruz qoyan köhnə müqavilənin ləğvi üçün hazırladıqları məktub-müraciətə həmkarlarının imzalarını toplamağa başlayıblar. Məktubda qeyd olunur ki, "sovet dövründən qalma bu müqavilə qloballaşan dünyamızın artan mürəkkəbliyini və Amerika və erməni xalqlarının dostluğunu əks etdirmir".

Bu yerdə erməni tərəfinə dəstək olaraq Azərbaycana qarşı qəbul olunmuş və hələ də tam ləğv olunmamış bədnam "907-ci düzəliş" yada salmaq da olardı. İstənilən halda, təəsüf doğurucudur ki, Qarabağ məsələsində ədalətli vasitəçiliyə iddia edən ABŞ, xüsusən də Rusiya bacardığı qədər işğalçını himayə edir - əsasən də xristian təəssübkeşliyi səbəbi ilə. Bununla da özlərinin dürrüst, qərəzsiz arbitrlər olmadıqlarını nümayiş etdirmiş olurlar.

Situasiyanın unikallığı isə iki paytaxtın - Moskva və Vəşinqtonun hazırda bir-biri ilə sərt geosiyasi rəqabətdə, həttə "soyuq müharibə" dövrünün münasibətlərində olmasıdır. Yeri gəlmişkən, yanvarın 24-də ABŞ-ın Maliyyə Nazirliyi Rusiyaya qarşı sanksiyalar siyahısına salınan yeni fiziki şəxslərin və şirkətlərin adlarını açıqlayıb. Sənəd yanvarın 29-dan gec olmayaraq Konqresə təqdim olunmalıdır.

Bu, əslində Azərbaycana Qarabağ məsələsində əlavə

Böyük güclərin "nifaq alması" - Azərbaycan, yoxsa Ermənistan...

iki fəvqəlgücün çekişməsi işğalçının deyil, ölkəmizin önəmini artırmaqdadır; İrevan üçün ən kədərli fakt; "top" həmişə Bakının meydanındadır; **erməni şərhçi:** "Amerika konqresmenlərinin məktub-müraciəti bizim üçün signal olmalıdır..."

manevr imkanları, yeni perspektiv açıır. Hər necə olmasa, işğalçı Ermənistanın iki havadarının bir-biri ilə didişməsi daha çox İrevanın maraqlarına cavab vermir. Ən azı o səbəbə ki, getdikcə daha da sərtləşən sanksiyaların altını birbaşa və dolayısıyla işğalçı ölkə də çəkir və çəkəcək. Biz hələ Kremlin vassalının iki fəvqəlgüc arasında seçim qarşısında qalma ehtimalını demirik. Bu perspektivi erməni təhlilçiləri də təsdiq və etiraf edirlər.

"Əgər Ermənistan hakimiyyəti iqtisadiyyatda struktur dəyişikliklərinə və iqtisadi əlaqələri şaxələndirməyə hazır deyilsə, o zaman konqresmenlərin təşəbbüsü və həttə Ermənistan qarşı ikiqat vergi ödəməsi barədə köhnəlmiş müqavilənin ləğvi Ermənistanı heç nə verməyəcək". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu 1 in.am saytının şərhçisi Sərkis Arsunı öz məqaləsində yazıb.

Onun sözlərinə görə, hazırda "top" Ermənistanın meydanındadır və vəziyyətdən çıxış yolu da siyasi səviyyədə tapılmalıdır: "Məsələ ondadır ki, Rusiyanın korupsiyalaşmış sistemine inteqrasiya etmiş Ermənistan iqtisadiyyatı rəqabət qabiliyyətli və xarici investitorlar üçün cəlbedici ola bilməz. Belə vəziyyətdə isə Vəşinqtonda təbii ki, Ermənistan üçün güzəştli şərtlər yaratmaq istəyi olmayacaq. Başqa yandan, problemin siyasi tərəfi də vacibdir. Ona görə ki, erməni-ABŞ iqtisadi əlaqələri bir anlayış olaraq mövcud deyil. Bir az da səmimi olsa, ümumiyyətlə, məzmunlu Ermənistan-ABŞ gündəmi yoxdur. Ən böyük problem də budur və bu müstəvidə rəsmi İrevan hələ çox iş görməlidir. Ələ-

xüsus, Amerika konqresmenlərinin məktubu bizim iqtidara təşəbbüskar siyasət üçün signal olmalıdır. Qazaxıstan da Avrasiya Birliyinə üzvdür. Lakin 10 gün öncə ABŞ-da səfərdə olan Nursultan Nazarbayev Amerika ilə strateji tərəfdaşlıq əlaqələri qurmağın formülünü verdi. Yəni mümkün olmayan şey yoxdur. O cümlədən Avrasiya Birliyinə üzvlük əngəl ola bilməz, əgər əsaslandırılmış, effektiv xarici siyasət varsa".

Erməni təhlilçi, əlbəttə ki, bu yerdə "blef" edir. Çünki MDB ölkələri arşında Ermənistan Rusiyadan sonra yeganə işğalçı dövlətdir. Bu da ona nə regionda, nə də dünyada balanslı xarici siyasət aparmağa ciddi əngəldir. Lakin Sərkis Arsuninin suverenliyi kağız üstündə olan öz "dövlətini" Avrasiya Birliyinin digər üzvü Qazaxıstanla müqayisədə daha az manevr qabiliyyətli olmasını etiraf etməsi diqqət çəkir və ibratamizdir - ilk növbədə də ermənilərdən ötrü.

Ancaq fikrimizcə, Ermənistan indilikdə yalnız "nifaq alması" olaraq ABŞ və Rusiyadan ötrü maraq kəsb edə bilər. Yəni müvəqqəti. Nədən ki, heç bir ciddi təbii resurs olmayan, iqtisadi, coğrafi, energetik önəm kəsb etməyən, dünya okeanına, iri çaylara çıxışdan məhrum, hələ də iqtisadiyyatı sovet dövrünün rüşeym səviyyəsində qalan, böyük nəqliyyat və enerji dəhlizlərindən kənar saxlanmış və saxlanmaqda davam edən Ermənistan bir-mənəli Qərbin yanında olsa belə, yenə əsas hədəfinə çatma, Azərbaycan ərazilərinin işğalını rəsmiləşdirə bilməyəcək. Təkcə ona görə yox ki, bu dəfə Rusiya imkan verməyəcək,

eləcə də Azərbaycanın, qardaş Türkiyənin Qərb üçün, Rusiya üçün daşdığı dəyərə görə bu, mümkünsüz olacaq.

İki supergüc arasında güclənən rəqabət, şübhəsiz ki, işğalçının yox, ölkəmizin önəmini artırır və artıracaq - bu da ermənilər üçün başqa vazkəçilməz və sərt reallıq. Odu ki, sərkisler və sərkisyanlar nə qədər tez mifik hərbi qələbə "şarında" qalxdıqları göylərdən yəni tez ensələr, bir o qədər erməni xalqının rifahı və real təhlükəsizliyi əlçatan olar.

"20 il əvvəl ABŞ Dövlət Departamentində bu məsələ üzərində (Dağlıq Qarabağ problemi - red.) qarışıqların Ermənistanın prezidenti çox ciddi dövlət xadimi Levon Ter-Petrosyan idi və hesab edirdim ki, o, həqiqətdən sülh müqaviləsinə nail olma istəyirdi. Ermənistanın radikal qüvvələri və diasporadakı radikallar ona Azərbaycanla saziş imzalamağa imkan vermedilər və onu öz postunu tərk etməyə məcbur etdilər. Hesab edirdim ki, bu, çox kədərli bir faktdır. Ermənilerin Dağlıq Qarabağ münaqişəsində radikal mövqə nümayiş etdirməklə özlərini olduqca xoşagəlməz bir reallıqla üzleşdirib, öz gələcəklərini məhdudlaşdırıblar".

Bunu ABŞ-ın Ukraynadakı və Özbəkistandakı sabiq səfiri, tanınmış diplomat Con Herbst deyib. Əslində, bununla o, Qarabağ məsələsində "top"un kimin tərəfində olduğuna işarə vurub. Bu, hər halda, Rusiyanın forpostu Ermənistan deyil. Çünki müstəmləkə xalqlar söz sahibi ola bilməz - ələlxüsusda könüllü şəkildə qapazaltılmağa razılıq verənlər...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

“Hazırda Rusiyada 4000-ə yaxın erməni zabit hazırlıq keçir”. Bunu Ermənistanın keçmiş müdafiə naziri Vaqarşak Arutyunyan bildirib. Arutyunyan onu da deyib ki, Ermənistan KTMT üzvü olmasaydı, Azərbaycanın qarşısında tab gətirə bilməzdi. Çünki onun sözlərinə görə, müharibə dövründə hərbi üstünlük Azərbaycanın tərəfində olub, amma ixtisaslı zabitlərin çatışmaması üzündən onlar bu üstünlükdən istifadə edə bilməyiblər.

Təcavüzkar ölkənin sabiq nazirinin bu açıqlaması Azərbaycanda müzakirələrə səbəb olub. Rusiyanın düşmən ölkəyə verdiyi dəstək bir daha gündəmə gəlib və bunun ermənilər üçün üstünlük olub-olmayacağı barədə müxtəlif fikirlər meydana çıxıb. Azərbaycandan Rusiyada təhsil alan hərbiçilərin sayının nə qədər olduğu, ermənilərdən az və ya çox olması müzakirə predmetidir.

Türkiyədə çoxsaylı hərbiçimiz təhsil aldığı ölkəyə, Rusiya hərbi təhsilinin qarşıdakı ölkədən zəif olduğu bildirilərək, ermənilərin bu sarıdan üzərində heç bir üstünlüyünün olmadığı qeyd olunur. Onların hərbiçilərinin Rusiyada daha çox təhsil almalarının yeganə səbəbi kimi Kremlin verdiyi dəstək göstərilir. Bir növ bunun Ermənistanın Rusiyadan asılı olmasından irəli gəldiyi deyilir.

Qərb Universitetinin Tətbiqi Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Azərbaycan NATO ölkəsi olan Türkiyəyə daha çox gənci hərbi təhsil almağa göndərməlidir: “Əlbəttə, Rusiyanın Ermənistanına verdiyi hərbi dəstək işğalın davamına xidmət edir. Rusiya işğalçıya iki istiqamətdə dəstək verir. Birincisi, Rusiya Ermənistanına ya pulsuz, ya da aşağı faizli kreditlə silah və sursat ötürür. Bu silahlar da Dağlıq Qarabağda yerləşdirilir və Azərbaycan ordusuna qarşı istifadə edilir. Bəli, biz də eyni silah və texnikadan düşməne qarşı istifadə edirik, ancaq biz bu silahı halalca pulumuzla qalırıq. İkincisi,

erməni hərbiçilər Rusiya hərbi məktəblərində və akademiya-larında təhsil alır və aldıkları bilik və bacarıqlarını işğal altındakı torpaqlarda bizə qarşı istifadə edirlər. Buna baxmayaraq, tək

Rusiya minlərlə erməni zabitə qucaq açıb - səbəb

Azərbaycan NATO sistemli Türkiyəyə üstünlük verməlidir; **Elxan Şahinoğlu:** “Rusiya Ermənistanı məğlubiyyətdən qoruyur, lakin tək Rusiya onu xilas edə bilməyəcək...”

Elxan Şahinoğlu

erməni hərbiçilər Rusiya hərbi məktəblərində və akademiya-larında təhsil alır və aldıkları bilik

Rusiya Ermənistanı xilas edə bilməyəcək. Bəli, Rusiya Ermənistanı məğlubiyyətdən qoruyur. Ancaq Rusiya Ermənistanı səfələndirən, iqtisadiyyatın dağılmasından və sosial gərginlikdən qoruya bilmir, qoruya da bilməyəcək. Azərbaycan isə bu durumdan istifadə edərək hər keçən gün hərbi potensialını artırır, silah və texnikanın alınmasına milyardlarla dollar xərcləyir, Türkiyə ilə birgə hərbi təlimlərinin sayını artırır. Bunun məntiqi odur ki, Ermənistan işğal etdiyi torpaqları azad etməyə qədər Azərbaycanın hərbi təzyiqini daima üzərində hiss edəcək. Rusiya-Ermənistan hərbi birliyi qarşılığında Azərbaycan da Türkiyə ilə hərbi ittifaqını

gücləndirməlidir. Azərbaycan gənclərini Rusiyada təhsil dalınca göndərməkdənsə NATO üzvü olan Türkiyəyə daha çox gənci təhsil almağa göndərmək lazımdır. Rusiyada o gəncləri hərbi təhsilə yönəltmək lazımdır ki, geri döndükdən sonra Rusiyadan alınan yüksək texnologiyalı hərbi avadanlıqları idarə edə bilsinlər. Azərbaycan öz ordusunu Ermənistan ordusundan fərqli olaraq NATO standartlarına yaxınlaşdırmalıdır. Əslində müdafiə naziri Zakir Həsənovun orduadakı islahatları da məhz buna yönəlib. Sadəcə, bu istiqamətdəki çalışmaları daha da genişləndirmək lazımdır”.

□ **Cavansir ABBASLI**, “Yeni Müsavat”

Səfirələr ən çox nə qədər işləyə bilər?

Hikmət Hacızadə: “10 ildən çox səfir olan şəxsi ələ almaq asandır”

Zahid Oruc: “Ələ alınma və digər hallar yalnız Arif Məmmədovun timsalında olub”

Dünyanın bir sıra dövlətlərində bir şəxsin 4-5 ildən artıq səfir kimi fəaliyyət göstərməsinə imkan verilmir. Bir diplomat hansısa ölkədə 4-5 il səfir olduqdan sonra onu digər ölkəyə göndərirlər. Azərbaycanda isə belə bir müddət yoxdur. Yəni ələ səfirlərimiz var ki, 10-15 ildir eyni ölkədə səfirdir. Bu sıradakı Rusiyadakı diplomatik nümayəndəmiz Polad Bülbüloğlunu misal çəkə bilərik. O artıq 12 ildir Azərbaycan üçün ən önəmli ölkələrdən biri sayılan bir dövlətdə səfir postundadır. Belə səfirlərimizin sayı onlardır.

Ekspertlər hesab edirlər ki, səfirlik üçün Azərbaycanda da müddətin nəzərdə tutulması çox vacibdir. Onlar fikirlərini bununla əsaslandırırlar ki, bir şəxs daha çox postda əyləşirsə, həmin nümayəndəlikdə zaman-zaman korrupsiya, rüşvət-xorluq halları artır. Digər tərəfdən belə şəxslərin ələ alınmasının da asan olduğu vurğulanır.

Azərbaycanın Rusiyadakı sabiq səfiri Hikmət Hacızadə “Yeni Müsavat”-a açıqlamasın-

Hikmət Hacızadə

Zahid Oruc

da səfirlərə fəaliyyət göstərmək üçün dəqiq zamanın verilməsinin vacibliyindən söz açdı: “Strateji və təhlükəsizlik baxımından müddətin olması vacibdir. Bütün dünyada belə qayda tətbiq olunub ki, bir şəxs 3-4 il səfir kimi fəaliyyət göstərir, sonra onu dəyişirlər. Amma o qanunda istisnalar da var. Prezident nə qədər istəsə səfiri saxlaya bilər. Yəni yüz faizlik qanun yoxdur ki, bir səfir mütləq geri çağırılmalıdır. Səfir qey-

ri-qanunu fəaliyyət göstərsə, ölkənin təhlükəsizliyinə xələl gətirən fəaliyyət aparırsa, o zaman bunun qarşısını almaq üçün müvafiq addım atılır. Digər tərəfdən səfirlikdə çalışan şəxslər xəbərgillik etməsinlər, xəbərgilliyə yuvarlanmasınlar deyə də səfirləri dəyişirlər. Amma yenə deyirəm, prezident nə qədər istəsə, səfiri saxlaya bilər. Uzun müddət səfir kimi fəaliyyət göstərən bir şəxs is-

tər-istəməz insanlarla qeyri-rəsmi əlaqələrə girir. O insanlar da həmin səfirin ölkəsinə, ölkəsinin tapşırıqlarına və siyasətinə xələl gətirə bilərlər. Məsələn, belə səfirlər fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin biznesmenləri ilə işləyə bilərlər, yaxud xəbərgilliyə edirlər. 10 ildən çox səfir kimi fəaliyyət göstərən şəxsi ələ almaq asandır. Bu nöqtəyi-nəzərdən çalışsınlar ki, adam korlanmasın. İstənilən ölkə çalışsın ki, daxilində fəaliyyət göstə-

rən səfirləri ələ alsın. Səfir də ələ alınarsa, bu ilk növbədə onun ölkəsinə ciddi zərərdir. Səfirin uzun müddət fəaliyyət göstərməsi korrupsiya, rüşvət-xorluq kimi hallar da yarada bilər. Qeyri-rəsmi əlaqələr, qanunsuz fəaliyyət göstərmələr bu hallara yol açır. Mən səfir kimi fəaliyyət göstərdiyim AXC hakimiyyəti dövründə biz bu barədə düşünürdük ki, səfirlər üçün konkret müddət təyin edilsin”.

İqtidaryönlü deputat Zahid Oruc diplomatik xidmət məkanında səfirlər üçün konkret zaman müddətinin mövcud olduğunu söylədi: “Uzun illər ərzində bu sistem uğurla çalışmaqdadır. Biz Avropa ölkələrindəki səfirlərimizin tez-tez yerlərinin dəyişdirildiyinin şahidi oluruq. Bu da onunla bağlıdır ki, fəaliyyət göstərdikləri mühitə öyrənirlər və nəticədə müəyyən passivlik yaranar. Bundan azad etmək üçün belə dəyişikliklər vacib hesab olunur. Müstəqil ölkə kimi Azərbaycanın beynəlxalq məkanda öz mənafeləri uğrunda apardığı mübarizədə nümayəndələrimizin üzərinə böyük vəzifələr düşür. Səfirlər ilk növbədə, olduqları yerlərin ictimai-siyasi vəziyyətini yaxşı bilməlidirlər. Əvəzlənmələr bütün sahələrdə özünü göstərirdiyi kimi, səfirlik sahəsində də özünü göstərir. Hazırda Rusiya kimi dövlətdə artıq 15 ilə yaxındır fəaliyyət göstərən bir səfir realığından danışırıq. Bu müddət

uzadılma yolu ilə olub. Reallıq bundan ibarətdir ki, həqiqətən Polad Bülbüloğlu keçmiş postsovet məkanı üçün tanınan bir simadır. O, Rusiya kimi bir nəhəng dövlətdə istənilən dövlət strukturları ilə rahat çalışa bilər. Həmçinin Rusiyanın informasiya məkanına çıxış problemi yoxdur. Təsəvvür edirəm ki, başqa bir şəxs olsaydı necə olardı. Müqayisə etmək istəmirəm, amma ortada bir reallıqlar var. Ələ alınma və digər bu kimi hal yalnız Arif Məmmədovun timsalında olub. Bu da Azərbaycan əleyhinə kompaniyanın tərkib hissəsi kimi nəzərdən keçirilməlidir. Heç kəs də şübhə doğurmur ki, adam satılmağa meylli olub, bundan maksimum dərəcədə yararlanmağa çalışıb. Buna səbəb o oldu ki, kimlərsə kənardan “liderlər” ortaya çıxarıb, Azərbaycan daxilində nələrisə dəyişə biləcəklərinə ümid etdilər. Açıq mənim üçün demək çətindir ki, adamın özümü gedib Avropa Birliyinin çətin məkanlarının qapısını döyüb ki, sizinlə işləməyə hazırəm yoxsa onunmu qapısını döyüblər. Amma nəticə dəyişmədi. Adamın özü belə fəaliyyətdə maraqlı olub. Söylədiniz məsələnin qanunvericiliklə nəzərə alınmasına gəldikdə, düşünürəm ki, bir müstəsna halı nəzərə almalıyıq. Amerika praktikası, yəni üç illik model ona görə dünya çapında uğurla işləyə bilər ki, bir tərəfdən kadr bankı var, digər tərəfdən qurulmuş sistem mövcuddur. Bizdə reallıqdır ki, gənc kadrlarımız yeni formalaşdırılır. Çox arzu edərdim ki, qeyd etdiyiniz praktika bizdə də genişlənsin”.

□ **Cavansir ABBASLI**, “Yeni Müsavat”

Azərbaycanda doğulub-böyüyən, lakin xaricdə biznes qurub milyardlara sahib olan iş adamları silsiləsindən növbəti obyektimiz İsgəndər Xəlilovdur. Əvvəlki saylarımızda haqqında bəhs etdiyimiz Vahid Ələkbərov və Telman İsmayılovdan fərqli olaraq, cənab Xəlilovun Azərbaycanla çoxşaxəli biznesi və biznes maraqları var.

Qeyd edək ki, İsgəndər Xəlilov 1955-ci ildə Bakı şəhərində doğulub. Atası Ağasəlim o dövrün gizli biznesmenlərindən biri olub. İ.Xəlilov ilk ali təhsilini də Bakıda alıb - 1979-cu ildə Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu bitirib. Daha sonra 1984-cü ildə Moskva Hüquq Akademiyasını bitirib. Elə Rusiyada da biznes yüksəlişinin əsas səbəbkarı olan digər azərbaycanlı iş adamı Vahid Ələkbərovla yaxın dostluq münasibəti qurub. SSRİ-nin çöküşü ərəfəsində Moskvada restoran biznesi ilə məşğul olan İ.Xəlilov Ələkbərovun parlamasından sonra uzun illər onunla çalışıb. Cənab Ələkbərov dostuna sahibi olduğu "LUKOYL" şirkətində yüksək vəzifələr etibar edib. İ.Xəlilov 1988-ci ildən 1991-ci ilə qədər "LUKOYL" prezidentinin məsləhətçisi olub. 1991-ci ildə "LUKOYL"un Azərbaycanda nümayəndəliyi və təmsilçi şirkəti yaradılarda Ələkbərov heç tərəddüdsüz rəhbərliyi dostuna həvalə edib.

Beləliklə, İ.Xəlilov "LUKOYL-Azərbaycan" Neft Şirkətinin direktorlar şurasının sədri, 1996-cı ildən 2000-ci ilə qədər "LUKOYL-Türkiyə" nümayəndəliyi İdarə Heyətinin rəhbəri olub. 2000-ci ildə "Slavneft" şirkətində fəaliyyətə başlayıb. Şirkətin İdarə Heyətinin üzvü, xarici iqtisadi fəaliyyət və inkişaf üzrə vitse-prezidenti işləyib. 2003-cü ildən "LUKOYL" Oversiz Holding LTD"-nin beynəlxalq fəaliyyət üzrə vitse-prezidenti olub.

İ.Xəlilov 1995-ci ildə özünün "ISR" Şirkətlər Qrupunu yaradıb. Qısa müddət ərzində biznesini aktiv şəkildə genişləndirərək, "ISR Plaza", Bakı Əyləncə Mərkəzi (artıq sökülüb), "McDonalds" kimi iri müəssisələri qurmağı bacarıb. Lakin 90-cı illərin sonunda İ.Xəlilovun Azərbaycan hakimiyyəti ilə münasibətləri çox pisləşmişdi, onun həтта burada sahibi olduğu biznesindən, o cümlədən "ISR Plaza"dan məhrum olduğu deyilirdi. Eyni zamanda biznesmenin özü də Azərbaycan hakimiyyətinin ünvanına kəskin tənqidlər səsləndirir, burada böyük miqdarda vəsait itirdiyini bildirirdi. Mətbuata verdiyi bir açıqlamasında Azərbaycanda 75 milyon dollar vəsait itirdiyini bəyan etmişdi.

Azərbaycandakı biznesində problemlər yaranandan sonra o, Rusiyada işini genişləndirmək üçün fəaliyyətlərini gücləndirir. Dostluq əlaqələrində olduğu Mixail Qutseriyevin sayəsində "Slavneft"də yüksək vəzifələr tutur, eyni zamanda sahibi olduğu şirkətlərin çoxsaylı tenderlərdən qalib çıxmasına nail olur.

eyni ümumi məlumat yerləşdirilib. Bir müddət əvvəl Azərbaycan mediasına müsahibə verən milyarder özü bir sıra obyektlərinin adını sadalamışdı: "Hilton Bakı", "Park INN", "Ramstore" hipermarketi, Bakı Əyləncə Mərkəzi (2016-cı ildə sökülüb), "ISR-Plaza", "McDonald's", "NİKOİL" bankı, "Nərgiz" Ticarət Mərkəzi, "Toyota

140 milyon dollar vəsait xərcləyib. 2011-ci ildə holdinqin Türkiyədə Hilton Bodrum Turkbuku Resort&Spa adlı beşulduzlu oteli açılıb.

Bir neçə il əvvəl isə ata Xəlilovun Azərbaycanda yaradılan "Şahdağ" dağ-ıdman kompleksini alacağına dair məlumatlar yayılmışdı. Hazırda "ISR" Şirkətlər Qrupunun

İ. Xəlilovun "ISR Trans" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti Rusiyada dizel yanacağı və neft məhsullarının daşınması ilə məşğul olan ən böyük şirkətlərdən biridir. 2014-cü ildə "ISR Trans" podratçı şirkət qismində "Rusiya Dəmir Yolları" Qapalı QSC-nin elan etdiyi tenderdə qalib gəlib. Layihənin dəyəri 600 milyon dollar təşkil edir.

matdan aydın olur ki, şirkətin illik daşıma həcmi 18 milyon ton təşkil edir. Bu qədər daşıma ilə Rusiyada 3-cü böyük şirkətdir. Şirkətin Xəzər dənizində cəmi 2 gəmisi var: "Ledi Sevdə" və "Ledi Leyla".

Qeyd edək ki, R.Xəlilov 1977-ci ildə Bakıda anadan olub. Cenevrə Beynəlxalq Universitetinin beynəlxalq biz-

Xəlilovların biznes imperiyası - Azərbaycan

"göz yaşları"na necə inandı...

Gizli biznesmen övladının aşkar biznes yolu haralardan keçir? "Milyarderlər İttifaqı"nın üzvü olmuş İsgəndər Xəlilov və onun vitse-prezident biznesmen oğulları haqda maraqlı faktlar...

Milyarder ailəsi ilə qohumluq

İ.Xəlilov "LUKOYL"un Türkiyədəki nümayəndəliyinin rəhbəri olarkən bu ölkənin ən böyük şirkətlər qrupunun sahibi olan Koç ailəsi ilə yaxınlaşmağı bacarıb. Münasibətlər o qədər yaxınlaşıb ki, 2003-cü ilin sentyabrında böyük oğlu Rəhmanı Koç ailəsinin qızı ilə evləndirib. Nikah münasibətilə təşkil olunan mərasim toydan daha çox ulduzların konsertinə bənzəyib: Eros Ramazotti, Toto Kutunyo, "Cipsi Kinqz" qrupu, Ajda Pekkan, Filipp Kırkorov, Nadejda Babkina, Anjelika Varum, Leonid Aqutin ifaçılar sırasındaydı. Həmin toyda Azərbaycanda ilk dəfə olaraq atəşfəşanlıq olmuşdu. Çoxları o zaman deyirdi ki, bu atəşfəşanlıqla Xəlilov həm də Azərbaycana qayıdışını xəbər verirdi. Çünki onun hakimiyyətə qarşı kəskin çıxışlardan sonra yenidən revanş əldə edəcəyi böyük əksəriyyət üçün gözlənilməz olmuşdu.

Bu gözlənilməzliyə rəğmən, 2003-cü ilin əvvəlindən o, yenidən Bakıda göründü. Prezident seçkilərindən sonra isə İ.Xəlilov sülətlə Azərbaycandakı biznesini genişləndirməyə başladı. Yeri gəlmişkən, Koç ailəsi İ.Xəlilovun əlaqələri hesabına Türkiyədəki biznesini yetərincə böyüdə bilib, proses indi də davam etməkdədir.

Xəlilovların Azərbaycandakı biznesi

Azərbaycanda İ.Xəlilovun biznesinin miqyasları barədə dəqiq məlumat demək olar ki, yoxdur. ISR Holdingin İnternet saytında cəmi 3-4 obyektin adı çəkilir. Saytda şirkətlər qrupunun bir neçə fəaliyyət istiqamətini əks etdirən bölmələrdə

Center", Bakı Tikiş Fabriki, Neftçala Yod Zavodu, Zaqatalada fındıq, Göyçayda, Lənkəranda, Qubada, Əli Bayramlıda, Xaçmazda meyvə şirəsi zavodları...

Vergilər Nazirliyinin bazasında isə ISR adıyla dövlət qeydiyyatından keçmiş 11 şirkət var. Bunlar "ISR Azeri and Business Centre" MMC, "ISR Cleanair Azerbaijan" MMC, "ISR Dış Ticaret ve Mümessilik Limited" Müəssisəsi, "ISR Flora" MMC, "ISR Holding LLC" MMC, "ISR Holding" MMC, "ISR Kemik" MMC, "ISR Management" MMC, "ISR Travel" MMC, "ISR İnşaa-

at" MMC, "ISR-Mühafizə" MMC.

Lakin Xəlilovların biznesi bunlarla da kifayətlənmir. Onların Azərbaycana yatırdığı investisiyaların konkret məbləği ilə bağlı dəqiq rəqəm də mübahisəlidir. Xəlilovun özü isə yalnız bir layihəsi ilə bağlı dəqiq rəqəm səsləndirir. Milyarderin dediyinə görə, "Azadlıq" meydanındakı "Azərbaycan" mehmanxanasının beş ulduzlu "Hilton" oteline çevrilməsinə

ISR Holding bu gün dünyanın 30 ölkəsi ilə ticarət əlaqələri qurub. ISR Holding kimyəvi məhsulların daşınması üçün nəzərdə tutulan 10 iri tonnajlı gəmisi ilə Azərbaycanda, İranda, Orta Asiyada, Misirdə bir sıra neft layihələrinin iştirakçısıdır.

Vitse-prezident oğullar

Bütün zəngin adamlar kimi biznesini xələflərinə əmanət etmək üçün İ. Xəlilov əsas şirkətində oğullarına da iş yeri tapıb. Onlar "ISR holding"ın vitse-prezidentləridir. 2014-cü ildə İ.Xəlilovun böyük oğlu, Rusiyada fəaliyyət göstərən "ISR Trans" şirkətinin rəhbəri Rəhman Xəlilov Rusiyanın ən iri dəniz operatorlarından biri olan "SQ-Trans" ASC-nin Direktorlar Şurasının üzvü seçilib. Bir ara R.Xəlilov erməni əsilli biznesmenin payçı olduğu "SQ-Trans"ı almaq istəsə də, bu sövdələşmə baş tutmayıb.

Qeyd edək ki, "ISR Trans" neft və neft məhsullarının dəniz yolu ilə daşınmasını həyata keçirir. Şirkətin on mindən yuxarı çən-vaqonu var. R.Xəlilovun mətbuata verdiyi məlu-

nes fakültəsini bitirib. 2004-cü ildən "ISR Holding"ın İsveçrədəki bölümü olan "RIROL" neft ticarət şirkətinə rəhbərlik edir. Neftçalada yod istehsalı zavodunun açılış layihəsinin təşəbbüskarı və rəhbəridir. Bütün bunlardan əlavə, atasının biznes imperiyasında turizm sektoruna nəzarət də ona məxsusdur.

İ.Xəlilovun kiçik oğlu Rauf Xəlilov da holdinqin vitse-lərindən biridir. O, Azərbaycanın Dağ İdman Federasiyasının prezidentidir. R.Xəlilov ata biznesinin Azərbaycandakı fəaliyyətinə, daha çox isə avtomobil biznesinə rəhbərlik edir: "Toyota" və "Lexus"ların satışını həyata keçirir.

İ.Xəlilov özü isə Fiqurlu Konkisürmə üzrə Azərbaycan Federasiyasının prezidenti olub. Federasiya rusiyalı idmançılarla işləyirdi, onlar müqavilə əsasında Azərbaycan bayrağı altında yarışlara qatılırdılar. 2013-cü ildə bu postu böyük oğlu Rəhmana həvalə edib.

Biznes fəaliyyətinin siyasi çaları

2006-cı ildə İ.Xəlilov daha iki azərbaycanlı milyarder Araz Ağalov və Telman İsmayılovla bərabər Azərbaycanın ali mükafatlarından olan "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunub.

İ.Xəlilov 2013-cü il prezident seçkiləri ərəfəsində Rusiyada qurulan, daha çox Azərbaycan hakimiyyətinə qarşı yönəldiyi bildirilən "Milyarderlər İttifaqı"nın üzvü olur. Bu addımı iş adamının səhvi kimi qiymətləndirilsə də, maraqlıdır ki, onun Azərbaycandakı mövqeyinə hansısa ciddi təsiri olmayıb. Belə ki, 2016-cı ilin iyununda İ.Xəlilov Azərbaycan diasporunun inkişafında xidmətlərinə görə 3-cü dərəcəli Vətəne xidmətə görə" ordeni ilə təltif olunub. Bundan əlavə, İ.Xəlilov Azərbaycanın Rusiya ilə əlaqələrinin genişlənməsi sahəsində aktiv fəaliyyət göstərir. O, Azərbaycan-Rusiya işgüzar şurasının sədri olaraq şimaldan gələn hökumət üzvləri ilə görüşlərinin daimi iştirakçısıdır.

□ Dünya SAKİT, "Yeni Məsavət"

Son vaxtlar işğalçı Ermənistanı yenə anti-Rusiya isteriya baş qaldırır. Səbəb də qarşılıqlı müqavilələr əsasında Rusiyadan Azərbaycana növbəti partiya silah və döyüş texnikasının gətirilməsi və Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Davosdan Rusiya ilə yeni hərbi sazişlərin imzalanacağını anons etməsidir. Hətta Rusiya hərbi bazalarının Ermənistan ərazisindən çıxarılması tələbləri səslənməkdədir.

Hərçənd, naşükür ermənilərin hay-küyünə və isteriya-kasına rəğmən, gerçək bundan ibarətdir ki, Ermənistan adında psevdodövlətin varlığı məhz elə əsas havadarı Rusiyanın hesabına mövcuddur. İşğalçı ölkənin təhlükəsizliyinin əsas qarantı da əlbəttə ki, Rusiyadır. Onun Türkiyə və İranla sərhədlərini, hava məkanını Rusiya hərbi qüvvələri mühafizə edir. İqtisadi böhran içində və blokada şəraitində olan, ümumi büdcəsi ölkəmizin hərbi büdcəsindən çox olmayan, xarici borclar içində itib-batan Ermənistanın on illərdir Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlaması da təbii ki, Rusiya hesabındadır. Əks halda, Azərbaycan işğalçının başını çoxdan əzmiş, öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmişdi.

İrəvanda faşist Njdeyə qoyulmuş abidə Rusiyada müzakirəyə çıxarıldı

Rusiya Federasiyasının Dövlət Dumasında "Faşizmin qəhrəmanlaşdırılması və neonasizmin dirçəldilməsinə qarşı mübarizə: qanunvericilik aspektləri" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib.

Musavat.comun "Novosti Azerbaydjana"ya istinadən verdiyi xəbərə görə, tədbirdə Dövlət Dumasının deputatları, Federasiya Şurasının və ictimai palatının üzvləri, Rusiya prezidentliyinə namizədlər, politoloqlar, ekspertlər və KİV təmsilçiləri iştirak edəblər. Dəyirmi masanın gedişində politoloq Sergey Markov, Dionis Kaptar və başqaları dəfələrlə belə bir fakt göstəriblər ki, Ermənistan özünü Moskvanın strateji müttəfiqi kimi göstərsə də, kollaborasionistlərə və faşizmin əlaltılarına abidə qoyan ölkələrin sırasındadır.

Tədbirdə qeyd olunub ki, faşizmin qəhrəmanlaşdırılmasına qarşı petisiyaya 200 min imza atılıb. Petisiya barədə danışıqdan tədbir iştirakçıları faşizmlə əlbir olmuş Qaregin Njdeyə İrəvanda qoyulmuş abidənin sökülməsi tələbinin sənəddə xüsusi yer aldığı qeyd edəblər. Dəyirmi masada gedən müzakirələrin yekunu olaraq nasizm və faşizm təbliğatının qadağan olunmasına dair qanunvericilik aktının gücləndirilməsi və tətbiq olunması tövsiyə olunub.

Ermənilərin ikili oyunu: İrəvan

öz işğal ortağını şantaj edir

Moskva isə öz imperiya maraqlarına hesablanmış Qarabağ siyasətini davam etdirir; **amerikalı diplomat: "Ermənilər özlərini olduqca xoşagəlməz bir realılıqla üzləşdiriblər..."**

məni yaşayır və öz ailəsini məhz orada qazandıqları pullar hesabına saxlayır. Bu üzəndən hər gün dönə-dönə minnətdarlıq eləmək əvəzinə, ermənilərin ruslardan gileylənməsi absurd zirvəsi sayıla bilər.

Bu qənaətimizi işğalçı ölkənin keçmiş müdafiə naziri Vaqarşak Arutyunyanın dedikləri bir daha təsdiq edir. Arutyunyan bildirib ki, hazırda Rusiyada 4000-ə yaxın erməni zabit hazırlıq keçir. Onun sözlərinə görə, Ermənistan KTMT üzvü olmasaydı, Azərbaycanın qarşısında tab gətirə bilməzdi. "Çünki Qarabağ müharibəsi dövründə hərbi üstünlük Azərbaycanın tərəfində olub, amma ixtisaslı zabitlərin çatışmaması üzündən onlar bu üstünlükdən istifadə edə bilməyiblər. Biz bu gün silahları Moskvadan Azərbaycana satılardan iki dəfə ucuz alırıq. Rusiya ilə hərbi ittifaq sayəsində bizim güclü hava hücumundan müdafiə sistemimiz var", - deyir o iddia edib.

Belədə məntiqli bir sual ortaya çıxır: Rusiya işğalçı ölkəyə daha hansı yaxşılıqı eləməlidir ki, Ermənistan "Moskva bizimlə müttəfiqlik öhdəliklərinə sadıq deyil" kimi həyasız bəyanatlar səslənməsin? Azərbaycan ərazilərinin işğalına əsas qarant Rusiyadırsa,

Moskva faktiki surətdə İrəvanla işğal ortağıdırsa, hər şey aydın deyil? Demək, Ermənistan ikili oyun oynayır, öz işğal ortağı və şəriksiz sahibi Rusiyanı şantaj edir.

Söz yox ki, İrəvanın bu oyunlarından və şantaj cəhdlərindən, Ermənistanı hökm sürən gizli-açıq anti-Rusiya ovcətindən Moskvada yaxşı xəbərdardırlar. Ancaq belə cəhdlər çətin ki, Kremlin Qarabağ məsələsi də daxil, region siyasətinə əhəmiyyətli şəkildə təsir göstərə bilsin. Moskva hələ ki, öz maraqlarına hesablanmış oyununu uğurla davam etdirir.

"Kreml Cənubi Qafqazda çox həyasız siyasət yürüdür. Moskva Qarabağda sülh yaradılmasında maraqlı deyil. Rusiya münaqişə zonasındakı gərginlikdən (müharibədən yox, gərginlikdən) Cənubi Qafqaza maksimum şəkildə təsir göstərmək üçün istifadə edir". Bu barədə ABŞ-ın Özbəkistan və Ukraynadakı keçmiş səfiri Con Herbst danışır (Axar.az).

Herbstin fikrincə, Moskvanın Cənubi Qafqazda siyasətinin mahiyyəti Rusiyanı İrəvan və Bakı üçün vacib və əvəzsiz ölkəyə çevirməkdir. "Rusiya Ermənistanı silah yardımı göstərmək və mə-

sələ, Türkiyənin hücumuna qarşı təhlükəsizliyinin təminatçısı rolunda çıxış etməklə özünün həyatı vacib ölkə olduğunu göstərməyə çalışır. Ermənistanın Dağlıq Qarabağda Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü pozmasına icazə vermək və eyni zamanda, Bakıya silah satmaqla Rusiya Azərbaycan üçün də həyatı əhəmiyyətli ölkə rolunu oyna- mağa çalışır", - deyir o qeyd edib.

Amerikalı diplomat hesab edir ki, Birləşmiş Ştatlar heç zaman münaqişənin həlli üçün lazımı diqqəti göstərməyib və Rusiyanın bu məsələdəki daha vacib rolunu qəbul etməsi də bu baxımdan təəccüblü deyil. "Münaqişə tərəflərinə təsir etmək qabiliyyəti olan yeganə ölkə kimi Rusiya öz növbəsində vəziyyətə nəzarət etmək istəyir. Rusiya bölgədə gərginlik olmasının tərəfdarıdır, ancaq müharibə istəmir" - eks-diplomat bildirir.

Herbst əvvəlki administrasiyalarda olduğu kimi, Tramp hakimiyyətinin də məsələnin həllində uğur qazana bilməyəcəyini bildirib: "20 il əvvəl ABŞ Dövlət Departamentində belə məsələlər üzərində çalışarkən Ermənistanın prezidenti çox ciddi dövlət xadimi Ter-Petrosyan idi və

hesab edirəm ki, o, həqiqətən sülh müqaviləsinə nail olmaq istəyirdi. Ermənistanın radikal qüvvələri və diasfordakı radikallar ona Azərbaycanla saziş imzalamağa imkan vermedilər və onu öz postunu tərk etməyə məcbur etdilər. Hesab edirəm ki, bu, çox kədərli bir faktıdır".

Sonda amerikalı diplomat ermənilərin Dağlıq Qarabağ münaqişəsində radikal mövqə nümayiş etdirməklə özlərini olduqca xoşagəlməz bir realılıqla üzləşdirməsinə və gələcəklərini məhdudlaşdırmasına təəs-süf etdiyini bildirib.

Amerikalı keçmiş diplomatın qənaəti ilə razılaşmamaq mümkündür. Ermənilər doğrudan da öz avantürist liderlərinin sayəsində hələ ki, sonu görünməyən bir fəlakətin içindədirlər. Hələ də böyük güclər, Rusiyanın əlində öz qonşularına - Azərbaycana, Türkiyəyə, hətta Gürcüstana qarşı alet olan Ermənistan, erməni xalqı anlamaq istəmir ki, bu - əsla tərəqqi yolu deyil, əksinə, daha dərin siyasi-iqtisadi bataqlığa aparar yoldur. Çünki heç bir xalq öz qonşuları ilə dil tapmadan, onlarla əmin-amanlıq içində olmadan rifah və təhlükəsizliyə qovuşa bilməz...

Türkiyənin Suriyadakı əməliyyatları davam edir. Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Ankaranın Suriyadakı Kürd anklavında əməliyyatları genişləndirmək niyyətini təkrar edərək, Türkiyədə əməliyyatlar həyata keçirən kürd terror qrupları ilə əlaqəli olan döyüşçüləri hədəfə almağa davam edəcəyini bildirib.

Ankarada çıxış edən Ərdoğan bildirib ki, Türkiyə qüvvələri Afrindən şərqə doğru, Türkiyənin Suriya ilə sərhədindən daha irəli istiqamət götürəcək. Türkiyə prezidenti Afrindən sonra əməliyyatların yeni hədəfi Mənbic şəhəri olduğunu və daha sonra "heç bir terrorçu qalmayana qədər" şərqə, İraq sərhədinə qədər irəliləyəcəyini deyib. Xarici işlər naziri Mevlut Çavuşoğlu isə bildirib ki, Birləşmiş Ştatlar Suriyanın şimalında yerləşən Mənbic regionundan dərhal çıxmalıdır. Bildirilir ki, açıqlanan bütün bu qərarlar Türkiyə ilə Kürdlərin tərəfdaşlığı etdiyi ABŞ arasında qarşıdurmaya səbəb ola bilər.

Bundan əlavə, jurnalistlərə açıqlamasında Çavuşoğlu deyib edib ki, Türkiyə Birləşmiş Ştatlardan konkret ad-

dımlar və Suriyadakı kürd militantları qrupu, YPG-yə dəstəyə son qoymağı gözləyir. Ankara daha öncə ABŞ-ın Milli Təhlükəsizlik Müşaviri H.R. MakMasterin Vaşinqonun YPG-ni silahla təmin etməcəyini dediyini bildirmişdi. Bütün bunlar Suriyada Türkiyə ilə ABŞ arasında toqquşmaya səbəb ola bilərmi? Qardaş ölkədə yaşayan və çalışan politoloq Toğrul İsmayıl "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, hazırkı vəziyyətdə Amerika ilə toqquşmanı ehtimal etmir: "Belə halı gözləmək olmaz. Çünki əvvəla, Türkiyə və Amerika hər ikisi NATO ölkəsidir. Dolayısı ilə iki NATO ölkəsinin indiyə qədər toqquşduğunu söyləmək olmaz. İkincisi, Amerika Afrin məsələsində orada qoşunlarının olmadığını söyləyir. Bu, o deməkdir ki, dolayısı yolla oranın Amerikanın marağında olmadığını ifadə edir. Buna da baxmaq lazımdır ki, Amerikanın PYD-yə dəstək məsələsində səhvləri var. Bu məsələ Amerikanın öz daxilində də mübahisəyə səbəb olub. ABŞ Suriyada PYD-ni öz müttəfiqi olaraq bilsə də xüsusilə "Zeytun budağı" əməliyyatından sonra avtoritetin düşdüyünü görür. Bütün bu faktorlarla yanaşı, Türkiyə də diplomatik baxımdan əvvəlcədən hazırlıq görüb. Diplomatiya fəaliyyət, hərbi əməliyyatlardan daha öncə başlayıb. Bütün bunların fonunda Türkiyənin Afrində apardığı "Zeytun budağı" əməliyyatının ilk məqamlarda uğurlu olduğunu görürük. Yeni hələ ki, proseslər həm hərbi, həm də diplomatik baxımdan Türkiyənin strateji siyasətinə uyğun şəkildə davam edir. Ona görə də diqqət edirsinizsə, Türki-

Türkiyə Suriyada ABŞ-ı toqquşa bilərmi?

Politoloq Toğrul İsmayıl: "Əməliyyatlar Türkiyənin strateji siyasətinə uyğun şəkildə davam edir..."

yənin əməliyyatlarına qarşı olan dövlətlərin hamısının açıqlamaları təzadlıdır. Rusiyada bu təzad bir qədər azdır. Ancaq istər İran, istərsə də Amerika həm Türkiyəni dəstəkləyən, həm də tamamilə ikibaşlı açıqlamalar verirlər. Bu da onu göstərir ki, tərəflər özləri də Türkiyənin əlinin güclü olduğunu bilirlər. Ancaq vəziyyətdən kənar qalmamağa çalışırlar".

Çavuşoğlunun yuxarıdakı fikirlərinə də şərh verən politoloq söylədi ki, ABŞ-ın vədləri hələ daha öncələrə bağlanır: "Obama dönəmində vəd etmişdilər ki, kürd qrupları əməliyyatdan sonra geri çəkilib, Fırat çayının şərq bölgəsinə yerləşəcəklər. Lakin görünən odur ki, bu, baş vermir. Əksinə, ABŞ Türkiyənin həssaslığını görüb verdiyi vədləri yerinə yetirməyib, orada əlavə qruplaşmalar yaradıb. Təbii ki,

bu da Türkiyəni narahat edir. Ona görə də Türkiyə mütəmadi olaraq bu məsələni gündəmə gətirib, fikirlər söyləyir. Çavuşoğlunun bu açıqlaması da yeni deyil. Daha öncə də məsələ ilə bağlı çox ciddi açıqlamalar verilib ki, Amerika vədini yerinə yetirsin və silahlı terrorist qrupları da Mənbicdən çəkilsinlər. Bu cür diplomatik açıqlamanı bir də belə şərh etmək olar ki, Türkiyənin Afrindən sonrakı əməliyyatının Mənbicdə olma ehtimalı yüksəkdir. Buna da belə açıqlamalarla diplomatik zəmin hazırlanır. İndiki halda ABŞ-ın öz vədini yerinə yetirməsi lazımdır. Əks halda orada əməliyyatların olması ehtimalı olduqca yüksəkdir".

T. İsmayıl Türkiyənin regionda planlarını nə dərəcə həyata keçirə biləcəyi barəsində isə aşağıdakıları dedi: "Onu söyləyə bilərəm ki, Afrin bölgə

olaraq Əlbaba görə daha çətin, relyefi nahamar olan yerdir. Orada hava şərtləri də ağırdır. Ancaq ən azından bunu deyə bilərəm ki, Türkiyə maksimum dərəcədə qısa bir zamanda Afrin məsələsini həll etməyə çalışacaq. Açıqlamalar da diqqət edirsinizsə, elə bu yöndədir. Yəni "Afrində aparılan əməliyyatlar Suriyanın ərazi bütövlüyünü pozmadan terroristlərə qarşıdır" ifadəsi, sadəcə olaraq Amerika, Rusiya və dünya üçün deyil. Eyni zamanda bu mesaj Suriya xalqına da yönəlikdir ki, Türkiyə işğalçı kimi deyil, konkret olaraq terroristlərlə mübarizə üçün bu bölgədədir. Ümid edək ki, əməliyyat uğurlu olacaq. Mən buna inanıram. Çünki daha öncəki "Fırat qalxanı" əməliyyatı zamanı da çox pessimist yanaşanlar vardı. Lakin Türkiyə bu əməliyyatın öhdəsindən gəldi. İndi Afrin məsələsi əməliyyatının Mənbicə və ya başqa yerə yönəlməsinə zaman göstərəcək. İndidən bəzi şeyləri söyləmək olduqca çətin. Çünki bölgədə böyük dövlətlərin marağı var. Bu maraqlar isə heç zaman üst-üstə düşmədi və düşür. Bu səbəbdən də Suriya məsələsinin həlli də gecikir, çətinləşir".

□ Əli RAİS,
□ "Yeni Müsavat"

Putin martdan sonra komandasını dəyişəcəkmə?

Əhəd Məmmədli: "Lavrov mart seçkilərindən sonra da qalacaq, Medvedev isə öz vəzifəsi ilə vidalaşa bilər"

Bu il martın 18-də Rusiyada keçiriləcək prezident seçkilərindən sonra indidən qələbə qazanacağı proqnozlaşdırılan hazırkı ölkə başçısı Vladimir Putinin hakim komandasını dəyişib-dəyişməyəcəyi suallar doğurur. Azərbaycan da bu məsələ ciddi müzakirə edilir.

Çünki Putinin indiki komandasında kifayət qədər ermənipərəst olan şəxslər var ki, onların içərisində xarici işlər naziri Sergey Lavrov öndə gedir. Rusiya kimi nəhəng bir ölkənin xarici siyasətini yürüdən bu şəxsin vəzifəsindən gedişinin həm Azərbaycana da üstünlük qazandıracağı, Rusiya-Azərbaycan əlaqələrini daha da yaxşılaşdıracağı bildirilir. Bundan əlavə, ötən il noyabrın sonlarında Azərbaycanla Rusiya arasında yaranan səfir qalmaqlı və hələ də məsələnin həll olunmamasının yalnız Lavrovun gedişi ilə müsbət həllini tapacağı vurğulanır.

Politoloq Əhəd Məmmədli Putinin komandasındaki bə-

zi şəxslərlə vidalaşacağını istisna etmir: "Hansısa qüvvə sosial narazılığı etiraza çevirə bilməsə, prezident seçkilərində Putin rahatlıqla qalib gələcək. Yox, əgər korrupsiya narazılığı, sanksiyaların çoxalması prezident seçkiləri zamanı etiraz formasına çevrilib meydanlar, küçələrə axışsa, onda Putinə heç də asan olmayacaq. Düzdür, Putinin prezident seçkilərində ciddi rəqibi olmaması hansısa böyük etiraz dalğasının olması ehtimalını azaldır. Putin növbəti dəfə prezident seçilsə, çox güman ki, komandasının böyük əksəriyyətini saxlayacaq. Amma özündən sonra ən böyük fiqur olan baş nazir Medvedevlə vidalaşa bilər.

Medvedevin istefası artıq yetişib. Düşünürəm ki, Putin seçkilərdən sonra Medvedevlə vidalaşacaq. Rus xalqı arasında Medvedevin nüfuzu çox aşağıdır. Ələlxüsus da, onun xaricdə mülkləri barədə video çıxandan sonra rus cəmiyyətində bu hiddət yaratmışdı. Buna etiraz olaraq ümumrusiya mitinqi keçirilmişdi. Medvedevin istefaya

göndərilməsi Putinə heç bir problem yaratmayacaq, əksinə, bu addım ondan çoxdan gözlənilir. Bütün komanda və ya komandanın əksəriyyətini dəyişməyə isə Putin ehtiyac duymayacaq. Qalib komandanadan imtina etmirlər, sadəcə, komandanın vaxtı çatmış, nüfuzu tükənmiş üzvlərini ən yaxşı halda istefaya, ən pis halda isə, keçmiş iqtisadiyyat

naziri Ülyukayev kimi həbsə göndərirlər".

Politoloq Putinin Lavrova toxunmayacağını düşünür: "Lavrov Putin komandasının açar və nüfuzlu isimlərindən. Əminliklə söyləyə bilərəm ki, Lavrov mart seçkilərindən sonra da qalacaq. Təbii ki, Lavrovdan Azərbaycanla Azərbaycanın əlaqələrini naziri təyin edilsəydi, bizim üçün daha yaxşı olardı. Lakin unutmaq ki, Rusiya kimi böyük dövlətlərin siyasətini şəxslər yox, sistem aparır. Lavrov da o sistemə önəmli açarlarından biridir. Problem Lavrov və onun kimilərdə deyil, Rusiyanın imperialist siyasətindədir. Bu problemin həlli yolu isə Rusiyanın dağılmasından, ən azı isə indiki rejimin əvəzi-

nə daha demokratik hakimiyyətin gəlməsindən gedir. Azərbaycan öncə Rusiyadakı çox zəif və pərəkəndə lobbisi siyasətini dəyişməlidir. Bunun üçün də ilk olaraq Rusiyaya daha dişli və azərbaycanlı lobbisi arasında nüfuzu olan bir şəxs səfir təyin edilməlidir. Rusiyanın Azərbaycandakı səfir təyinatına gəldikdə isə, hesab edirəm ki, Azərbaycan tərəfinin vaxtında edilən təkpişinə görə ruslar daha ermənipərəst səfir ölkəmizə təyin etməyəcək. Səfir çox güman ki, Rusiyadakı seçkilərdən sonra təyin ediləcək. Fikrimcə, Azərbaycan tərəfini qane edən bir diplomatı səfir təyin edəcəklər".

□ Cavanşir ABBASLI,
□ "Yeni Müsavat"

Son illərdə ölkədə sosial-iqtisadi durumun ağırlaşması üzündən ölkədən gedən əmək miqrantlarının sayı artmağa başlayıb. Bəs onlar daha çox hansı ölkəni seçirlər?

Azərbaycandan gedən əmək miqrantları

Onlar ən çox hansı ölkəni seçir? **Ekspert:** "Son 2-3 ildə onların Azərbaycana göndərdiyi pulun həcmində xeyli azalmalar var..."

Ekspertlər qeyd edirlər ki, Azərbaycandan gedən əmək miqrantları daha çox Rusiya və Türkiyəyə üz tuturlar. Onların hər ay ərzində öz ailələrinə göndərdiyi vəsaitin həcmində gəldikdə isə, Beynəlxalq Aqrar İnkişafı Fondunun apardığı araşdırmalara görə, dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində yaşayan əmək miqrantları orta hesabla ay ərzində ailəsinə təxminən 200 dollar vəsait göndərirlər ki, bu da ailə büdcəsinin təxminən 60 faizini təşkil edir.

Mövzu ilə bağlı iqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli "Yeni Müsavat"a danışdı: "Təbii ki, Azərbaycanda Rusiyaya köç edənlərin sayı daha çoxdur. Ümumiyyətlə, müstəqillikdən üzü bəri Rusiya əmək miqrantlarının axını etdiyi ölkə olub. Oradan gələn vəsaitin həcmində gəldikdə isə, qeyd edim ki, son zamanlar bu məsələdə xeyli azalmalar müşahidə edilir. Göndərilən pulun həcmində pik hədləri təxminən 2010-14-cü illər olub. Hər il təxminən orta hesabla 4 milyard dollara yaxın vəsait ölkəyə daxil olub. Belə ki, Azərbaycanda tikin sektorunda olan bahaçılıq, bunun yaşanması, avtomobil bazarında satışların artması, regionlarda müəyyən tikintilərin aparılması, fiziki şəxslərin evlərinin dəyişdirilməsi və sairə, həmin dövrə təsadüf edir. Çünki Rusiyadan gələn pulun həcmi böyük idi və bu da iqtisadiyyata təsir göstərirdi. Son 2-3 ildə isə qeyd etdiyim kimi, oradan gələn pulun həcmində xeyli azalmalar var. Rusiya tərəfindən göstərilən rəsmi rəqəmlərdə həcm 600-700 milyon dollar olduğu bildirilir. Təəssüf ki, Azərbaycan tərəfi bu barədə rəsmi araşdırma aparılmır. Bununla belə Rusiyadan hələ də kifayət qədər vəsaitin gəldiyini demək mümkündür".

Ekspertə görə, Azərbaycandan gedən əmək miqrantlarının seçdiyi ikinci ölkə Türkiyədir: "Çünki bu ölkə həm dil baxımından, həm də iş yerlərinin asan tapılması ilə bağlı miqrantları özünə cəlb edir və hər il onların

sayı getdikcə daha da artır. Qeyd edim ki, Türkiyəyə daha çox mütəxəssis miqrantlar üz tutur. Rusiyaya gedənlərin arasında isə ali təhsili olmayanlar daha çox üstünlük təşkil edir. Bundan başqa son iki ildə Azərbaycan və təndaşları çalışır ki, daha çox Avropa ölkələrinə, ABŞ-a üz tutsunlar. Xüsusən də Almaniya seçənlərin sayı artır. Almaniya tərəfindən açıqlanan rəsmi statistika da bunu təsdiqləyir. Həmin istiqamətə gedən insanların isə böyük əksəriyyəti yüksək təhsilli, bir neçə dil bilən mütəxəssislərdir və bu da Azərbaycanın işçi, kadr potensialını kifayət qədər zəiflədən və heç də xoş olmayan bir amildir. Lakin o insanlar da qınamaq mümkün deyil, onlar daha yaxşı həyat, şərait, iş və pul qazanma istəyir ki, bu da normal insani hissidir".

□ **Xalidə Gəray, "Yeni Müsavat"**

Sabahdan Böyük çillə öz yerini Kiçik çilləyə verəcək

Qış ən sərt fazasına keçir...

Artıq bir neçə gündən sonra Böyük çillə öz yerini Kiçik çilləyə verəcək. Məlum olduğu kimi, xalq təqviminə görə, qış fəslə 3 hissəyə bölünür. Bunlar 40 gün davam edən Böyük çillə, 20 gün çəkən Kiçik çillə və daha sonra 30 günlük Boz aydır. Təqvimə əsasən Böyük çillə dekabrın 21-dən daxil olur və yanvarın 30-dək davam edir. Kiçik çillə isə yanvarın 31-dən fevralın 19-dək, fevralın 20-dən martın 20-dək Boz ay davam edir.

Adətən Böyük çillə daha mülayim olsa da, Kiçik çillə daha şaxtılı, sərt soyuq havalar ilə müşahidə olunur. Həmişə sərt soyuquna görə kiçik çillə məfologiyada amansız, həyatı donduran, qorxulu bir qüvvə kimi təsvir olunur. Yaşı min illərə çatan bu mərasim həm də insanlar qışda keçən mülayim havaya aldanmamağa çağırır. Bu günlərdə keçirilən ən maraqlı mərasimlər "çillə gecələri"dir. Kənd yerlərində doğulub boya-başa çatan insanlar yaxşı

bilir ki, bu, ən böyük maraqla qeyd edilən mərasimlərdən biridir.

Məlum olduğu kimi, Böyük çillənin başladığı günün əvvəlki axşamı, ilin ən uzun gecəsi bəyram edilir. Bu zaman hər bölgənin iqlim və imkanlarına görə payız mövsümünün son günlərində qədər saxlana bilən meyvələrdən süfrə açılır. Quru və yaş meyvələrin yanında şirniyyat, fəseli, qatlama, nəzik kökə və s. də süfrədə olur. Qeyd edək ki, "çillə gecəsi"ndə qarpız süfrənin

ən baş neməti sayılır. Bu qarpız "çillə qarpızı" deyilir və onun kəsilməsi ailələrdə böyük şadlıqla müşayiət olunur. Bu ənənə çox bölgələrimizdə artıq sıradan çıxıb. Lakin Cənubi Azərbaycanda bu adət hələ də yaşayır və geniş şəkildə qeyd edilir.

Qarpızın yayılması bir növ sanki soyuğa etirazdır. Adəti üzrə hər ailə həmin gecə mütləq bir qarpız almalıdır. Əgər yeni evlənənlər varsa, onlara da valideynləri tərəfindən qarpız hədiyyə verilir. Qoz halvası, kök halvası, paxlava, toxum (tum) və meyvələr və digər şirniyyatlar da bu gecədə süfrədə olmalıdır.

Bunlardan başqa, "çillə axşamı"nın özünə xas ənənələri var. Etnoqraflar bildirir ki, nişanlı qızlar və yeni gəlinlərə qayınana, qayınata və digər birinci dərəcə yaxınları tərəfindən hədiyyələr göndərilir. Bu hədiyyələrə "çilləlik" deyilir. Çilləlik hava qaralmadan hazırlanıb göndərilir. Adət və ənənələr, mərasimlər sistemində xüsusi yer tutan "çillə payı"nın göndərilmə ənənəsi də maraqlıdır. "Çillə payı" yeddi qaba qoyulur. Bu qablara da "çillə qabı" deyilir. Əvvəlcə qablar hazırlanır, üzəri ağ və ya al şal ilə örtülür. Qabların birinə qarpız, birinə qovun, birinə nar, birinə qırmızı alma, birinə armud, birinə un və düyü, birinə parçalar, birinə paltarlar, birinə də qızıl gülmüş qoyulur. Hazırda bu ənənə yaşamasına da, maraqlı məqamlarla zəngindir.

Etnoqraflar qeyd edir ki, həmin ənənəyə görə, qızın və ya gəlinin ana və atası hədiyyə gətirənləri önlerinde üzərlik yandıraraq qarşılayarlar, hədiyyələri

hörmətlə götürüb evdə otağına düzür. Hədiyyələri gətirənlərə pul, yun corab kimi hədiyyələr verilir. Qız və oğlan tərəfləri birlikdə şənlik edirlər. Gətirilən hədiyyələrdən ertəsi səhər qonum-qonşuya pay göndərilir.

"Çillə gecəsi" həm də düyü plovu bişirilir. Bişirilən bu plovun çillələr müddətində xoşbəxtlik gətirəcəyinə inanılır. Gecə boyunca məhnlər oxunur, kos-kosa, bəxt açma, qapı dinləmə kimi ənənəvi kənd oyunları oynanılır.

Bundan başqa, Kiçik çillənin ilk ongunlüyündə "Xidir Nəbi" adlanan mərasimlər keçirilir. İnanca görə bu mərasimlərdə Kiçik çillənin soyuğundan çıxmaq üçün Xızırın imdad diləyirlər. Bəzi bölgələrdə isə "Xidir Nəbi" mərasimləri Kiçik çillənin sonrakı ongunlüyündə keçirilir. Bayram Xızırın anadan olduğu gün qeyd edilir. Adətən mərasimə 10 gün əvvəldən hazırlıq görülür. Əfsanəyə görə Xidir Nəbi bayram başlamazdan əvvəl göy atına minib göyə çıxır və həmin vaxtdan güclü külək əsməyə başlayır. Bayramın birinci günündə torpaq tərifi olunur, torpağın isinməsi məqsədi ilə od qalınar, bağlar, əkin yerləri təmizləndir. İkinci gün öküzlərin sayı qədər duzsuz kömbə bişirilirdi. Üçüncü gün isə çütçülər, əkinçilər tərifi olunardı. Həmin bu üç gündə hava işıqlanmamış cavanlar Xidir Nəbini axtarısa çıxardılar. Onlar "Xidirçi" adlanırdı.

Kiçik çillənin onuncu günü Xidir Nəbinin gəlişi münasibətilə axşam şər qarışandan sonra uşaqlar, cavanlar bir yere toplaşar, dəstələyib Xidir nəğməsi oxuya-oxuya qapıları döyər, Xidir adına pay yığar, onun şərəfinə təmtəraqlı süfrə açılardı...

□ **Xalidə Gəray, "Yeni Müsavat"**

Siqaretim yana-yana...

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

"Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında" qanuna görə, artıq bəzi yerlərdə sadəcə, siqaret deyil, bütün tütün məmulatlarının (qəlyan və elektron siqaret də daxil olmaqla) çəkilməsi qadağandır. Çünki bütün növ qəlyanlar və elektron siqaretlər də tütün məmulatlarına bərabər tutulur. İnzibati Xətalər Məcəlləsinin hazırda qüvvədə olan 212-ci maddəsi isə sadəcə siqaretin adını çəkir. Qapalı yerlərdə siqaret çəkilməsi ilə bağlı hüquqi məsuliyyət artıq qüvvədədir.

Bura qədər hər şey aydındır və bizi də sevindirir. Çünki azyaşlı uşaqlarımızla gətdiyimiz kafe-restoranlarda sağır-solu dumanlı bir auraya çevirən, yeyib-içdiklərimizi zəhərlən edənələrə bir növ qırmızı işıq yandırılıb. "Qardaşım, zəhmət olmasa o tütünü bir az sağ tərəfə...", "Ay dayı, mümkündürmü uşaqlar olan tərəfdə çəkməyəsiz?"

Bu cümlələr dilimizin əzbəri olmuşdu az qala. Hər dəfə hansısa restorana, kafeyə gedəndə mütləq xoşagəlməz bir durum yaranacağını bilərək, ayaqlarımız geri gedə-gedə irəliləyirdik. Qanunlara və cərimələrə inansaq, bu məşəqqət bitməlidir. Amma pessimistliyimi qoruyuram. Niyə?

Çünki birincisi bura Azərbaycandır. Əylənməyə, yeyib-içməyə gələnlər üçün siqaret az qala dərman kimidir. Hansı biri bu soyuqda, 5 dəqiqədən bir qapıya çıxıb siqaret çəkmək istəyəcək ki? Özlərinin məntiqi ilə desək, "iştlərini qaçacaq axı". Bu da siqaret istifadəçilərinin lətifə kimi bəhanələridir: siqaret çəkmədən yemək yeyə bilmirəm. Siqaret çəkməyəndə əlim əsir. Və sair və ilaxır. Heç kəsin seçimi ilə işim yoxdur. Mənim sağlamlığıma qəsd etmədikləri müddətcə təbii ki.

Amma mənə maraqlıdır, bu qadağanın tənzimləyiciləri kimlərdir? Hər məkanın qabağında siqaret qadağasına necə riayət olunduğuna nəzərət edən görüvülərimi var? Qadağanın pozulduğunu gören kimi pul cəzasını həm müştəridən, həm də müəssisə rəhbərindən alan hansısa qurumun nümayəndələrini təyin edilib? Demək ki, yenə məsələ vicdanlara qalib da. Bir də kim nə qədər arxalıdır və ya deyil. Yəni "adamı olan" üçün o yasağı aradan qaldırmaq da asandır.

Bəs məqsəd nədir qanunla kəllə-kəlləyə gəlməkdə? Təbii ki, müştəri itirməmək. İllah ki, müştəri itirməmək üçün bu və ya digər üsullarla siqaret qadağasını nəzərə almayanlar olacaq. Biri siqaret çəkənlər üçün xüsusi kabinetlər düzəldəcək, bir başqası restoranın görünməyən guşəsində onlara yer edəcək. Beləcə, siqaret çəkən müştəri də "əyləncəsinə zəhər qatmamaq" üçün onun üçün "fədakarlıq" edən məkanı seçəcək. Bütün hallarda haqsız rəqabət qalib gələcək.

Bu da bir faktıdır ki, yasağa hərfbəhərf əməl olunsaydı, ölkədə açıq qalan restoran qalmayacaq. Müştəri gəlməyəcək, onlar da bir müddət sonra iflas etmək məcburiyyətində qalacaqlar. Axı belə məkanların əsas, gəlir gətirən müştəriləri Sezar salati yeyib, meyvə şirəsi içən, il uzununu diyetada olan qadınlardır deyil. Necə deyirlər, yeyib-içən, yedikcə yeyən, içdikcə içən, qabanıq hesabları bir göz qırpmında ödəyən, bu zaman da zövqünə zərrə qədər xələl gəlməsini istəməyən müştərilərdən söhbət gedir. Təbii ki, onlar da bir siqaretə görə 40 manat cərimə ödəmək istəməyəcəklər. O zaman nə? Dərə xəlvət tülkü bey...

Halbuki "Siqaret çəkməməm nəfəsim kəsilər" deyənlərin ölkə xaricinə çıxan kimi bu qadağaya necə quzu kimi əməl etməsini gözlərimlə görmüşəm. Hazırda Amerikada səfərdəyəm, bura Frankfurt üzərindən gəldim. Bakıda aeroportun içində saymaz sayda siqaret çəkən bir həmvətənimizin Frankfurt aeroportuna çatan kimi siqaret çəkmək üçün nəzərdə tutulan kabinetə müticəsinə necə yönəldiyini öz gözümle gördüm. Halbuki eyni kabinetdən Heydər Əliyev adına aeroportda da vardı. Sadəcə, qardaş əmin idi ki, kimse yaxınlaşsa, azərbaycançılığına, ən pis halda isə de-maqqoqluğuna salacaq.

Söhbət "indi mən siqaret çəkməyib, ölməliyəm?"dən başlayıb, "hamımız azərbaycanlı döyülükümü"de bitəcək. Frankfurt aeroportunda isə alman Hansa bu əsaslandırma keçməyəcək, cəzanı çığırda-çığırda ödədəcəklər. Demək ki, nəymiş? Cəza, qadağa hər yerdə eynidir. Öncə özünü-zə, sonra isə yaşadığınız torpaqlara, ölkəyə hörmət edəcəksiz.

Siqaret çəkmək də içki içmək, hətta narkotikdən istifadə etmək kimi insanın fərdi seçimidir. Burdakı önəmli nöqtə başqalarını zəhərləməməkdir. Yoxsa ki, can sizin...

Quba rayonu ərazisində itkin düşmüş "Gilavar" hava və ekstrim idman klubunun alpinistləri Fəridə Cəbrayılzadə, Babur Hüseynov və Namin Bünyatzadənin axtarışları artıq 1 ay 3 gündür ki, nəticə vermir. Hava şərtlərinin çətin olmasına baxmayaraq hazırda da onların axtarışları davam etdirilir.

İşlər Fövqəladə Hallar Nazirliyinin müvafiq xilasetmə qüvvələri, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşları və peşəkar alpinistlərdən ibarət könüllü dəstələr tərəfindən aparılır. Sonradan Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentliyin mütəxəssisləri (xüsusi təyinatlı avadanlıqlarla təhciz edilmiş) də axtarışlara qoşulub.

Lakin bütün cəhdlərə baxmayaraq, alpinistlərdən xəbər yoxdur. Bu qədər uzun vaxtın keçməsinə baxmayaraq onların hələ də sağ tapılmaları mümkündür. Çünki dünya alpinizm tarixində dəfələrlə bu cür hallar olub ki, hündür zirvələrdə itkin düşən alpinistlər sağ olaraq tapılıblar. Məsələn, ötən ilin aprel ayında Himalay dağlarında sevgilisi ilə birlikdə itkin düşən 21 yaşlı tayvanlı həvəskar alpinist 47 gün sonra sağ tapılıb.

BBC-nin yazdığına görə, xilasetmə qrupu Liang Sheng Yu-ehi təqribən 2600 metr hündürlükdə olan bir vadidə aşkar edib. Liang-ın 19 yaşlı sevgilisi Liu Chen Chun isə onlar tapılmazdan 3 gün əvvəl vəfat edib.

Liang Nepalın Katmandu şəhərindəki Grandee Beynəlxalq Xəstəxanasına yerləşdirilib və onun həyatının təhlükədə olmadığı açıqlanıb. Alpinistin itkin düşdüyü 47 gün ərzində 30 kilo arıqladığı və ayağının birinin tamamilə parazitlərlə örtüldüyü bildirilib. Liangın bu günlər ərzində su içib duz yeyərək sağ qaldığı ehtimal olunur.

Bu günlərdə isə Elbrus da-

ğında itkin düşən iki belaruslu alpinist sağ olaraq tapılıb. Bu barədə Rusiya Federasiyası Kabardin-Balkar Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Cantemir Berov məlumat verib. Onun sözlərinə görə, alpinistlər yanvarın 26-da səhər saatlarında tapılıblar. 8 nəfərdən ibarət axtarış-xilasetmə qrupu və bir texnikanın köməyi ilə tapılan alpinistlər Elbrusun şərqi yamacında 3600 metr yüksəklikdə aşkar olunublar.

"Yeni Müsavat"a danışan "Vertical Group" Dağ turizmi və sənaye alpinizmi şirkətinin həm təsisçisi və alpinist Emil Vəliyev bildirdi ki, itkin düşən alpinistin sağ qalması bir sıra şərtlərdən asılıdır: "Elbrus zirvəsində çox böyük çatlar var. Orada həftələrlə yaşamaq olar. Yəni orada heç bir oksigen sızıntısı yoxdur. Əgər sən zədəli deyilsən və geyimin uyğun gəliрсə, sağ qala bilərsiniz. Məsələn, Elbrusda qış ayında geyim formatı 7 minlik geyim formatındadır. Belə ki, altdan termo şalvar, üstündən qaz tükündən şalvar, onun üstündən isə külək buraxmayan "gore-tex" materialından olan şalvar geyinilir. Həmçinin ayaq, əl geyimləri də ikiqatlıdır. Bizim Tufandağa geyindiyimiz geyim isə belə deyil. Elbrusda 4 dəfə yürüşdə olmuşam. Ona görə də deyə bilərəm ki, orada çatlarda su axıntısı yoxdursa, 10-15 gün qalmaq olar. Sadəcə olaraq geyim ona icazə verməli, zədə olmamalıdır. Himalayda isə aprel ayı musson dövrünə düşür.

Alpinistlərin axtarışı qarlı havada da davam etdirilir

"İndiyədək sağ tapılmış alpinistlər ya mağaralarda, ya da çatlarda qalaraq buna nail olublar..."

Bu dövrdə orada geyim uyğundur, sağ qalmaq mümkündür.

Bizdə isə ərazi relyefində o cür böyük çatlar yoxdur. Müəyyən

qədər çatlar olsa da bunun ölçüsü, içərisində yaşamaq üçün

uyğun deyil. Bir də kontakt məsələsi var. Əgər kontakt hava yox, qarlıdırsa heç bir geyim kömək edə bilməz. Yeni qarın altındansa sağ qalmaq mümkün deyil. Burada həm oksigen, həm də soyuq problemi yaşayırsan. Böyük çatlarda kontakt buzla yox, hava ilə olur. Uçqun baş veribsə, onun altında 15-20 gün sağ qalmağın mümkün olduğunu eşitməmişəm. Ümumi olaraq sağ tapılan alpinistlər ya mağaralarda, ya da çatlarda qalaraq buna nail olublar".

Alpinistlərin axtarışları barədə E. Vəliyev bildirdi ki, işlər davam edir: "Ərazidə çadırlar qurulub, axtarış qrupu hava şəraitinə uyğun olaraq işlərini aparırlar. Hazırda orada güclü qar yağıb. Ancaq buna baxmayaraq axtarış qrupu geri qayıtmayıb. Hələ də işlər aparılır. Ərazinin hündürlükdə, dərə olduğunu nəzərə alsaq deyə bilərik ki, yağın qar axtarış aparılan yerə axır. Yeni vəziyyət çox çətinidir".

□ Əli Rəis,
"Yeni Müsavat"

"Rusiyaya çox giriş-çixış etdiyim üçün deport olundum..."

Gənc müğənni **Damla**: "Daha çox Rusiyadan toy dəvətləri alıram"

Gənc müğənni Damla (Məsumə Məmmədova) "Yeni Müsavat"a müsahibə verib, şəxsi həyatı və yaradıcılığı ilə bağlı məqamlara toxunub. Həmin müsahibəni təqdim edirik:

- Rusiyadan deportasiya olunmağınız ilə bağlı məlumatlar yayılmışdı. Özünüz də açıqladınız ki, Kan Abdulla-ye bu işdə sizə köməklik göstərmişdir. Maraqlıdır, deport olunmağınızın səbəbi kimi nə göstərirdi?

- Bu haqda yetərincə çox yazılıb. Təkrarən danışmaq istəmirəm.

- Amma səbəbi haqda danışmamısınız?

- Səbəb kimi Rusiyaya çox giriş-çixış etdiyimi, bu həddi aşdığımı göstərdilər. Amma bu, sifarişli məsələ idi. Yeni sifarişlə mənə deport qoyulmuşdu.

- Yeni çəkilən klipinizə gələk, "Fırtına" mahnısına vətənpərvərlik ruhunda klip çəkmək ideyası necə yarandı?

- Bu, mənim öz ideyamdır və rejissor bu ideyanı özüm irəli sürmüşəm. Çünki mahnıda "gəl çarəm" sözü var. El arasında belə bir söz var, "ölümdən başqa hər şeyə çarə var". Yəni çarəsizlik olan ölümdürsə, düşündüm ki, maraqlı klip çəkib, əsgər ge-

dən sevgilisini gözləyən xanımın obrazını canlandırmaq. Onun son-da şəhidlik məktubu almasından böyük çarəsizlik nə ola bilər...

- Bəs özünüz həyatda çoxmu çarəsiz qalmısınız?

- Nə qədər güclü qadın olsam da, öz ayaqlarım üzərində dayanıb, maddi-mənəvi cəhətdən işlərimin öhdəsindən gələmə də, bəzən mənim də tükəndiyim və çarəsiz qaldığım zamanlar olur. Mənim də dizimi yerə qoyub, köks ötürdüyüm zamanlar olub. Digər qadınlar kimi, mənim də hisslərim, duyğularım var. Amma əsas odur ki, mən o çarəsizlik məqamlarını adlayıb, keçə bilərəm.

- Son vaxtlar sanki bir qədər emosional görünürsünüz. Sanki nədənsə incimisiniz...

- Əslində xarakterim belədir, duyğusal insanam. Yəni hər zaman beləyəm, "gözümün yaş ovcumun içindədir".

- Bir müddət bundan əvvəl meyxanaçı Pərviz Bülbülə ilə ekspromt duet oxudunuz. Amma nədənsə bu dueti yaz-

dırmadınız. Səbəb nə idi? Ümmiyyətlə hazırda Pərviz Bülbülə ilə münasibətləriniz necədir?

- Pərviz mənim duet ortağım deyildi. Biz bu dueti etdik və çox gözəl ki, hazırda bunu digərləri davam etdirir. Bizdən əvvəl bu

- Bəziləri qeyd edir ki, sənətə mərhum müğənni Şəfanın mahnılarıyla gəlməyiniz sizə uğur qazandı.

- Xeyr, bu doğru fikir deyil. Bəli, mən Şəfanın bir mahnısını oxumuşam, amma məhz onun mahnıları ilə sənətə gəlməmişəm, bu yalandır. "O, mənəm" mahnısı ilə gəldim, daha sonra ardi-ardına mahnılarım çıxdı. Yaradıcılığında Damla artıq tanırdı, bundan sonra Şəfanın mahnısını oxudu.

- Bir çox müğənnilərimiz var ki, məsələn, Üzeyir Mehdizadə və digərləri öz ölkəsində birmənalı qarşılanmasa da, qonşu ölkələrdə məşhurluq qazana biliblər, mahnıları dillər əzbəri olur. Sizcə, səbəb nədir? Yəqin ki, bilirsiniz, siz də

birmənalı qarşılanmayan müğənnilərdənsiniz...

- Bəzi xəbərlər yayılmışdı ki, Üzeyir mənəndən küsüb. Lakin sonra məlum oldu ki, artıq hər şey qaydasındadır. Lakin bir daha qeyd edərdim ki, onun mənəndən niyə küsdiyünün səbəbini bilmirəm... Doğrudur, əvvəllər birmənalı qarşılanmırdıq. Lakin şükürlər olsun ki, öz ölkəmizdə də, eləcə də xaricdə sevilirik.

- Toy dəvətləriniz daha çox ölkəmizdə, ya xaricdən alırsınız?

- Hər ikisində. Daha çox Rusiyadan dəvətlər alıram. Amma Qazaxıstan, Türkiyədən də çoxlu dəvətlər olur".

□ Xalidə,
"Yeni Müsavat"
Fotolar müəllifindir

Bir gündə iki gənc ana intihara cəhd elədi

Şamaxı rayonunda intihara cəhd hadisəsi baş verib. ŞAPA-nın yerli bürosunun xəbərinə görə hadisə rayonun Cabamı kəndində qeydə alınıb. Kənd sakini 1986-cı il təvəllüdü Dünyamalyeva Günay Hidayət qızı yaşadığı evdə sirkə turşusu içərək özünü zəhərləyib. O, həyat yoldaşının köməyi ilə təcili olaraq Şamaxı rayon Mərkəzi Xəstəxanasının reanimasiya şöbəsinə çatdırılıb. Qadın sonradan vəziyyəti ağırlaşdığı üçün müalicə üçün Bakıdakı xəstəxanalardan birinə aparılıb.

Üç uşaq anası olan Günay Dünyamalyevanın özünə qəsd etməsinin səbəbi hələ ki, məlum deyil.

Eyni gündə - yanvarın 27-də Oğuzda da gənc ana intihara cəhd edib. Belə ki, rayonun Calut kənd sakini 1993-cü il təvəllüdü Xeyalə Həbiz qızı İsmayilova qanının ön səthinin kəsilmiş-cirilmiş yarası ilə Oğuz Mərkəzi Rayon Xəstəxanasına (MRX) daxil olub. MRX-dan verilən məlumata görə, müayinə zamanı iki uşaq anası olan Xeyalə İsmayilovanın ailə münasibəti zəminində bıçaqla özünə xəsarət yetirməsi məlum olub.

X. İsmayilovanın xəsarəti yüngül olduğundan ona xəstəxanada lazımı tibbi yardım göstərildikdən sonra ambulator müalicə almaq şərti ilə evə buraxılıb.

Hər iki faktla bağlı araşdırma aparılır.

Əsasən yeni bir ilə gürüləndə, ad günlərində və sair dönmə nöqtəsi olmasını istədiyimiz zamanlar pul yığmağa qərar veririk. Bəzən sadəcə pul xərcləməmək, bəzən də hədəflədiyimiz və satın almaq istədiyimiz şeylərə daha asan çata bilmək üçün. Ancaq hər nə edərsək edək, əsasən ya kənara qoyduğumuz pulu xərcləmiş, ya da heç yığmamış olaraq tapırıq özümüzü. "Yeni Müsavat" Türkiyə mediasına istinadən sizlərə pul yığmağın ən optimal yollarını göstərir və bir neçə ip ucu verir.

pul xərcləyirsiniz.

13. Üstünüzdə zəruri ehtiyacları almaq üçün nağd pul olması ən yaxşı ehtimaldır.

14. Endirimlər üçün müraciət edin. Maliyyə böhranlarının olduğu dövrdə endirim istəmək lazımdır. Hər bir şirkət artıq rahat endirim edə bilər. Əgər satıcı endirim etmirsə, idarəçini çağırtdırın. Onunla da alınmırsa şirkət müdiriyyətinə müraciət etdirin. Bu sizin ən təbii haqqınızdır.

15. Bəzən gözləmək lazımdır. Ən azı 30 gün özünü söz verin ki, ən xırda şeyi belə alanda bir gün gözləyəcəksiniz.

5. Təqaüdü olacağınız vaxtı indidən planlaşdırın. Karyerasına yeni başlayanlar üçün pensiyaya çıxmaq uzaq kimi görünə bilər, gənc yaşlarda təqaüdü istiqamətində planlaşdırmaqda fayda var.

6. Büdcə hazırlayın. Qazandığınız pulla xərclədiklərinizin qeydini aparın. Məqsədlərinizə çatmaq üçün nə qədər pul ayırmaq lazım olduğunu öyrənəcəksiniz.

7. Borclardan xilas olun. Əgər kredit borclarınız varsa, ilk növbədə bundan xilas olun.

8. Gəlirinizi artırın. İqtisadçı-

1. Ehtiyaclarınız üçün bir öncelik sıralaması hazırlayın.

Günümüzdə alış-veriş çılğınlığı bir dəb halına gəlib. Əsasən sadəcə almağı sevirik, istifadə etməyi yox. Hamısı həvəslə alınmış və evin bir guşəsində köhnəlməyə qoyulmuş əşyalar olaraq qalır. Bu səbəbdən bir ehtiyac siyahısı hazırlayın. Bu siyahıları aylıq və ya periodik olaraq hazırlamanız mümkündür. Məsələn, yanvar ayı ehtiyac siyahısı və ya qış ehtiyac siyahısı kimi. Daha sonra bir öncelik sıralaması hazırlayın. Hansına təcili olaraq ehtiyacınız var, hansı təxirə salına bilər. Bu siyahıları hazırlayanda almaq istədiyiniz şeylər haqqında bir neçə dəfə düşünüb, lazımsız olanları da fərq etməli olacaqsınız.

2. Endirimləri təqib edin.

Artıq bir çox markanın Black Friday, qış sonu kimi periodik endirimlərini yaxalamaq çox asandır. Əgər ehtiyaclarınızı erkəndən müəyyənləmişsəniz, bu böyük endirim dövrlərində alacağınız şeyləri normak qiymətlərdən çox-çox ucuz qiymətə satın ala bilərsiniz.

3. Kredit kartınızın limitini düşürün.

Artıq bir çox insanda bir deyil, birdən artıq kredit kartı var və banklar da bu kartların limitlərini sizdən soruşmadan yüksəldə bilər. Bu vəziyyətdə də kredit kartına etibar edərək daha asan pul xərcləyə bilərsiniz. Bütün bu səbəblərlə kredit kartlarınızın sayını azaltmaq və limitlərini aşağı salmaq sizə daha çox nizamlı və kontrol altında saxlayacaq.

4. Alış-veriş vərdişlərinizi gözədən keçirin.

Satın aldığınız və büdcənizi zorlayan şeyləri başqa yerlərdən alıb-ala bilməyəcəyinizə yoxlayın. Bunlar geyim də ola bilər, yemək də. Əgər bir alternativ varsa və eyni komfortu təmin edərsə, çox pul verməkdən qurtula bilərsiniz.

5. İstifadə etmədiyiniz əşyaları ləğv edin.

Əsasən idman salonu, hobbiləri kursları, tv-internet abunəlikləri kimi bir çox şeyə endirimli olduğu üçün və başqa səbəblərlə abunə oluruq. Ancaq daha sonra heç bir zaman istifadə etmir, satın aldığımız xidmətdən faydalanmırıq. Əgər belə bir üzvlüyünüz varsa və istifadə etmirsənizsə, ləğv edin. Beləcə oraya ödədiyiniz pulu yığmaq üçün saxlaya bilərsiniz.

6. Hər ay yazılı bir büdcə planı hazırlayın.

Bu, bəlkə də lazımsız bir şey kimi görünə bilər. Amma maaş ya da ödəmələrinizi aldıığınız zaman bir kağıza yazıb,

Qənaət edib pul yığmağın qızıl üsulları

Lazımsız xərclərdən qurtarmaqla xeyli vəsait toplaya bilərsiniz

İçindən ödəməli olduğunuz qəbz, kirayə, kommunal xərclər kimi xərcləri çıxardığınız zaman geridə qalan pulunuzu görə bilərsiniz. Hətta qalan pulu idarə etməyə lazım olan gün sayına bölərək günlük xərcləmə sərhədini müəyyən edə bilərsiniz.

7. Kredit kartı məlumatlarınızı online alış-veriş etdiyiniz saytlardan çıxarın.

Kart məlumatlarınızı saytlardan çıxarsanız, alış-veriş etmədən öncə kart məlumatlarınızı yenidən daxil etməli olacaq və bu müddətdə heç qəbzə də almaq istədiyiniz əşyaya ehtiyacınız olub-olmadığını bir daha düşünəcəksiniz.

8. Əgər heç qəbzə pul yığmaq istəyirsinizsə, maaşınızı aldıığınız zaman yığacağınız pulu ayırın.

Əgər pulum qalarsa yığaram deyə düşünürsəniz, bu, hardasa mümkündür. Çünki sahib olduğunuz qənaətcilik qədər özünü bir komfort sahəsi yaradırsınız. Bu da əslində sizin üçün pulunuz olduğu üçün zövq verən şeylərdən vaz keçməyəcəyiniz mənasına gəlir. Əgər maaş aldığınız zaman yığmaq üçün pulu başqa valyutaya çevirsəniz, həm təkrar xərcləmək çətinləşəcək, həm də ayın qalan günlərində əlinizdə qalan pulunuza görə vəziyyəti idarə etmək lazım olduğunu biləcəksiniz.

9. Büdcə planlaması etməyi asanlaşdıracaq mobil tətbiqlərdən yardım alın.

Nə qədər pul xərclədiyinizi görə bilərsiniz ya da bank hesablarınızla inteqrasiya olunmuş şəkildə çalışan bir çox mobil tətbiqetmə variantı mövcud-

dur. GoodBudget, Spendee, Spendee bu tətbiqetmələrdən bəziləridir.

10. İstifadə etmədiyiniz və yeni kimi olan əşyalarınızı internet üzərindən satın.

Bir zamanlar həvəslə aldığımız, ancaq bir neçə dəfə istifadə etdikdən sonra kənara atdığımız əşyaları sataraq həm onları pula çevirə bilərik, həm də həyatımızdakı artıqlardan qurtula bilərik.

11. Hər plansız xərcləmədən sonra büdcənizi təkrar gözədən keçirməyə və sistemləşdirməyə diqqət edin.

Bu da çox önəmli bir məqamdır. Çünki xərcləmələrinizi nəzarət altında tutmaq üçün bu, olduqca ideal bir variantdır.

12. Kredit kartını üstünüzdə çox gəzdirməyin. Əgər kredit kartını vacib lazım olmadıqca üstünüzdə gəzdirməyiniz, az

Növbəti alış-verişdə mağazaya onu sizin üçün bir gün gözləmələrini xahiş edin. Əgər almaq istədiyiniz bir şeyi 24 saat sonra da istəyirsinizsə, o zaman o sizindir. Bu cür proseslər sizə böyük məbləğləri xərcləməyə kömək edəcək.

16. Dostlarınızdan kömək istəyin. Bir çox mədəniyyətlərdə pul yığmaq köməkli olur. Toy, ad günü və digər məsələlərdə dostlarınızın köməyinə imkan verin. Bəzən alacağınız bir şey dostunuzda istifadə etmədiyi bir əşya kimi evin bir köşəsində ola bilər.

17. Qiymətləri gözədən keçirin. Onlayn alış-veriş etməyimiz səhvlərdən biridir. Online sifariş vermədən öncə bir araşdırmaq lazımdır. Ən uyğun qiyməti, münasib şərtləri öyrəndikdən sonra alıb-almamaq daha rahat olur.

İngilislərin məşhur 9 pul yığma üsulu

İngiltərənin məşhur Business Insider saytı maaşlı işçilərin də pul yığa biləcəyi barədə maraqlı məqalə yayıb. Maliyyə mütəxəssislərinin fikrinə əsaslanaraq hazırlanan məqalədə, məşhur işçilərin pul yığa bilməsinin 9 üsulu açıqlanıb.

1. Əksini düşünün. Öncə kommunal xərcləri ödəyib qalanını kənara qoymaqdansa, xərcləyəcəyiniz pulları ayırın, planınızı ona görə təyin edin.

2. 5 illik plan hazırlayın. Maliyyə mütəxəssisləri beş illik planların faydalı olduğunu bildirlər. Beş il ərzində nəyi hədəflədiyinizə qərar verin. (məs. ev almaq üçün ilkin ödəniş pulu yığmaq). Buna görə hərəkət edin.

3. Özünü üçün qaydalar təyin edin. Bunu xərclərinizi nəzarətdə saxlamaq üçün edin. O qədər də vacib olmayan şeylərə külli miqdarda pul xərcləməyin. Alış-veriş edərkən qiymətə sərhəd qoyun.

4. Gizli zəngin kimi yaşayın. Bir çox milyonerlər sadəcə həyat tərzi yaşayırlar. Onları gündəlik həyatlarında görənlər, varlı olduqlarını başa düşə bilməzlər. Məsələn, Las Vegaslı milyonçu David Sapper ilde 500 min dollar qazanmasına baxmayaraq, aylıq 2 min 500 dollardan artıq pul xərcləmir. Beləliklə də, daha erkən təqaüdə çıxma biləcəyini söyləyir.

lar, pulu çoxaltmanın 2 yolu olduğu düşüncəsindədir: Daha az xərcləmək və ya daha çox yığmaq. Əgər pul yığa bilməyəcək qədər az maaşa sahibsinizsə, əlavə iş tapmağı düşünə bilərsiniz.

9. Bu işin mütəxəssislərindən soruşun. Hər hansı savadlı və təcrübəli maliyyə mütəxəssisi pul yığa bilməkdə sizə düzgün məsləhətlər verib köməkçi ola bilər.

Borca girməyin, əlinizdəkindən artıq xərcləməyin

Və ümumiyyətlə, qayda-qanunları nəzərə almadan da bir çox həqiqətləri unutmaq olmaz. Ümumiyyətlə, əlinizə gələn pulun bir qismini mütləq kənara ayırın. Unutmayın! Damla-damla göl olar. Ağılınız həmişə qənaət etdiyiniz pullarda olsun. Yığdıklarınızı hesablayın. Mümkün qədər az pul ilə küçyə çıxın. Bunun nəticəsində istədiyiniz də pul xərcləməyəcəksiniz. Köhnə əşyalarınızı dərhal atmayın, mümkün qədər istifadə edin.

Mümkünsə, borca girməyin. Əlinizdəkindən artıq xərcləməməyə çalışın. Ayağınızı yorğana görə uzadın. Borclarınızı ödəyin. Əvvəlkiləri bitirmədən mümkün qədər yeni borca girməyin. Unutmayın! Borc yeyən kəsəndən yeyər.

Altı aylıq dolanışqı xərçinizi qarşılayacaq bir miqdar pulu təcili hallar üçün kənara qoymağa çalışın. Səbrlə yığın. Dünyanın min bir cür halı var. Belə bir pul özünü təbii etibarada hiss etməyinizi təmin edə bilər.

Təcili vəziyyətlər üçün ayırdığınız büdcəyə toxunmayın. Asanlıqla çata bilməyəcəyiniz bir yerdə saxlayın. Unutmayın! Min dərd bir borcu ödəməz!

Hər bir hədəfiniz üçün ayrı-ayrı pul yığın. Bu halda əmin olun ki, məqsədinizə daha asan çata biləcəksiniz. Ümumiyyətlə, pul yığmaq da ən azı pul qazanmaq qədər qabiliyyət tələb edir. Nəyə nail olmaq, arzu-planlarınızı həyata keçirmək üçün ilk ayırdığınız pulu saxlanmaq qabınıza atmaqdan çəkinməyin. Və ən yaxşısı, bir müddət sonra həmin pulu ümumiyyətlə, unudun. Bu halda nəticə özünü daha çox güldürəcək.

▣ **Sevinc TELMANQIZI**
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 21 (6910) 29 yanvar 2018

Uşaqlarını məktəbə qoymur, amma silahdan istifadə öyrədir

ABŞ-ın Florida ştatında yaşayan kişi uşaqları üçün fərdi təhsil sistemi yaradıb. Bu sistemin açar məqamı isə silah istifadə etməkdən ibarətdir. Bu haqda "The Sun" nəşri yazıb.

Kişinin sözlərinə görə, cavanlığında tez-tez qanunla problem yaşayıb. Əsasən tez-tez dostları ilə maşından oğurluq edib. İndiki dövrdə o, özünü müəllim və gələcək nəsillərə yol göstərən biri hesab edir. Onun oğlu və qızı məktəbə getməyib, amma qapalı gözlərlə avtomat yığa bilirlər. Bununla yanaşı, Amerika tarixi ilə bağlı bir çox faktları da mükəmməl qaydada bilirlər. Kişi özünün təhsil konsepsiyası haqqında internet istifadəçilərinə çəkdiyi videoroliklərlə danışır.

Atanın dediyinə görə, o, öz uşaqlarını müstəqil adamlar kimi tərbiyə etmək və onların qəbul etdikləri qərarın arxasında olmasını istəyib. 25 yanvarda xəbər verildi ki, amerikalı məktəbli ölkə tarixi dərində öz şübhələrini dilə gətirib. Deyib ki, Amerikanı heç də Xristofor Kolumb yox, hindular kəşf ediblər.

Xarici dil öyrənənlərlə bağlı ilginç araşdırma

Penn State Universitetindəki araşdırmaçılar müəyyən ediblər ki, 84 yaşındakı insanlar üçün yeni bir dil öyrənmək beyin quruluşunu olduqca dəyişdirir və navihələr arasındakı əlaqəni təmin edən şəbəkənin daha güclü olduğunu ortaya çıxarır.

Buna bənzər başqa bir araşdırmada isə qeyd edilir ki, xarici dil öyrənmək beyin yaşlanmasının qarşısını alır. Bu, Edinburq Universitetində aparılan araşdırmanın nəticəsidir. Araşdırmaya əsasən, şəhərdə doğulan 262 adama 11 yaşında edilən zəka testləri 70 yaşlarında yenidən təkrarlanıb. 2008-2010-cu illərdə həyata keçirilən araşdırmada ingilis dili ilə birlikdə ən az bir dildə də ünsiyyət qura bilən bu adamların 70 yaşında nə dərəcədə dəyişdiyi üzə çıxıb. Qrupdakı 195 adamın ikinci dili 18 yaşından əvvəl, 65-nin isə 18 yaşından sonra öyrəndiyi məlum olub.

Araşdırma zamanı iki ya da daha çox dildə danışanların özlərindən gözləniləndən də yaxşı idrak bacarığına sahib olduqları, ən güclü təsirlərin, ümumiyyətlə, zəka və oxumada müşahidə edilirdi ortaya çıxıb.

Yeni inək növü yaradılır

Microsoft-un yaradıcısı Bill Geyts qeyri-kommersiya xarakterli bir layihəyə başlayıb. Layihənin məqsədi ideal inək yaratmaqdır. Bu haqda "Business Insider" saytı xəbər verir.

Milyarder bu layihə üçün 40 milyon dollar sərmayə qoyub. GALVmed adlı şirkətlə bu layihə əsasında anlaşılan iş adamı uğurlu nəticə gözləyir. Sözügedən şirkət ev heyvanlarının vaksini və genetikası üzrə mütəxəssisləşib və mərkəzi Şotlandiyanın Edinburq Universitetində yerləşir. Alimlər Avropa və Afrikadan olan cinslərin cütləşməsindən yaranacaq inəkləri maraqla gözləyirlər. Onların yüksək səviyyədə doğma və istiyə davamlılıq qabiliyyəti olacaq.

Geyts deyib ki, eyni görünüşdə olan, amma dörd qat artıq süd verən inəklər təsərrüfat üçün ideal nəticədir. O, əmindir ki, bu heyvanların təsərrüfata gəlişi və yüksək səviyyədə süd vermələri aclıq və kasıblıqla mübarizədə mühüm vasitə olacaq - baxmayaraq ki, klimatoloqlar bu cür süni inək növlərinin ətraf mühitin deqradasiyasında mühüm rol oynayacağı qənaətinə gəlir.

Çinli yolu azdı, polis bilet aldı

Çin sakini velosipedlə yola düşüb. Amma yanlış istiqamətdə yol aldığı üçün evinə yox, başqa yere gedib. Onu yolda Uxu şəhər polisi saxlayıb. O, polisə bildirib ki, işlədiyi Jiçiao şəhərindən evinin yerləşdiyi Sisikara getməyə hazırlaşır. Amma asayiş keşikçiləri ona izah ediblər ki, yanlış istiqamətdə hərəkət edir. Velosiped həvəskarının evə çatması üçün daha 2 min kilometr məsafə qət etməsi lazım imiş.

Bir ay ərzində o, evindən 500 kilometr aralı düşüb. Kişinin sözlərinə görə, nəqliyyat vasitəsi olaraq velosipedi qənaət məqsədilə seçib. İstiqaməti isə yoldan keçənlərdən soruşub. Polislər ona doğma şəhərinə çatması üçün qatar bileti alıblar. Çindəki yeni il bayramı yerli təqvimə görə 2017-ci ilin 28 yanvarına təsadüf edir. Bu ölkədə bayram tədbirləri 2 fevrala qədər davam edir.

QOÇ - İndiki məqamda lovğalıq və özündənrazılıq kimi hisslər sizə başucalıq gətirən deyil. Bu səbəbdən də reallığa qiymət vermək lazımdır. Planlarınızı gerçəkləşdirməkdə təcrübəli adamlardan yararlanın.

BUĞA - Yaxşı olar ki, sizə aidiyyəti olmayan məsələlərə qarışmayasınız. Əlavə başağrısı nəyinizə lazımdır? Öz ideyalarınızı reallaşdırmağa çalışın. Əsas vaxtınızı isə sevgiyə yönəldin.

ƏKİZLƏR - Bu maraqlı təqvimdə səfərə çıxmaq üçün şanslarınız var. Odur ki, hazırlaşmağa dəyər. Yalan vədlər vermək, yaxın adamları aldatmaq sizə zərər yetirə bilər. Bəxtinizdə pul da var.

XƏRÇƏNG - Mənfəi yüklü Ay bürcünüzdə qərar tutsa da, ovqatınız yaxşı olacaq. Ətrafınızdakı hadisələr sizə sevinc bəxş edəcək. Saat 14-dən sonra şəxsi büdcənizi artırmağa çalışın.

ŞİR - Bəxtinizdə mistik bir gün durur. Belə ki, qeyri-adi hadisələr, anlaşılmaz situasiyalar sizi müşayiət edəcək. Hisslərinizə nəzarət etməyi unutmayın. Ziyarətgahlara da baş çəkin.

QIZ - Ulduzların düzümü təxminən saat 13-dək riskli işləri təxirə salmağı tövsiyə edir. Əks təqdirdə mübahisələrə mübtəla olacaqsınız. Sonrakı müddətdə isə yeni təkliflər alacağınız gözlənilir.

TƏRƏZİ - Ulduzlar ilk növbədə əsəblərinizi qorumağı tövsiyə edir. Çünki indiki məqamda çilgünlük etməyiniz sizi çox şeydən məhrum edə bilər. Əməkdaşlıqda isə uğurlarınız gözlənilir.

ƏQRƏB - Bacardığınız qədər neytral olun. Yeni işlərə başlamaq, risk etmək, hansısa qeyri-müəyyən münaqişələri yatırtmaq fikrinə düşməyin. Yalnız adi işlər görməklə bu təqvim başa vurur.

OXATAN - Qarşınızda mübahisəli bir təqvim durur. Hisslərinizi cilovlayın. Başqaları haqqında əmin olmadığınız rəy bildirməyin. Dondurduğunuz işləri isə saat 18-dən sonra davam etdirə bilərsiniz.

OĞLAQ - Şəxsi işlərinizdə müsbət dönüş gözlənilir. Amma bir az diqqətli olun. Çalışın ki, "qatara" gecikməyəsiz. Nahardan sonra xoşagəlimli hadisələr olmalıdır. Qohumlarınızla əlaqə saxlayın.

SUTÖKƏN - Maliyyə problemlərinizin artmasına baxmayaraq iş prinsipində hər şey üreyinizcə olacaq. Ola bilsin ki, sizi narahat edən bəzi fəaliyyət sahələrində irəliləyiş baş versin.

BALIQLAR - Qarşılıqlı münasibətlər zəminində bəzi xoşagəlməzliklərlə rastlaşa bilərsiniz. Odur ki, özünüzmü mümkün qədər cilovlamalısınız. Nəqliyyatdan az yararlanın. Fiziki işlərə ara verin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Qadın sürücülər kişilərdən səbirsiz və təhlükəli imiş

Britaniyanın Holdmits Universitetinin mütəxəssisləri apardıqları uzunmüddətli araşdırmalar nəticəsində müəyyən ediblər ki, qadın sürücülər yollarda özlərini kişilərdən qat-qat aqressiv aparır. Bu barədə yerli KİV-lər yazıb. Alimlərin sözlərinə görə, qadın sürücülərin 14%-i səs signallarını daha kəskin qəbul edir və piyadaların keçməsinə kişilərə nisbətən 13% daha çox qıcıqlanırlar. Buna görə də onların yollardakı davranışları daha təhlükəlidir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.